

Janja Živković-Mandić

Vježbenica

iz gramatike hrvatskoga jezika

11

ZAGREBAČKA
FILOLOŠKA ŠKOLA

ZADARSKA
FILOLOŠKA ŠKOLA

ŠKOLA HRVATSKIH
VUKOVACA

RIJEČKA
FILOLOŠKA ŠKOLA

OKTATÁSI
HIVATAL

Udžbenik je odobren 05. 02. 2020. pod brojem TKV/43-5/2020.

A tankönyv megfelel az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 10.4. számú mellékletének.

Stručni suradnici Ministarstva nacionalnih resursa: *Gergics Miklósné, Károly Nagy*

Autor: *Janja Živković-Mandić*

Recenzetnica: *Mirjana Karagity*

Fotografije:

shutterstock.com; Wikipédia: Sean Pathasema, Crog, Fanny Schertzer, tongino,
Dennis Jarvis, Pudelek, Rufust6; Gábor Györfvári

Odgovorna urednica: *Aleksandra Kovač*

© Oktatási Hivatal, 2020

ISBN 978-963-19-8159-9

Oktatási Hivatal • 1055 Budapest, Szalay u. 10–14.
Telefon: (+36-1) 374-2100 • E-mail: tankonyv@oh.gov.hu

A kiadásért felel: dr. Gloviczki Zoltán elnök

Raktári szám: NT-31608/M

Tankönyvkiadási osztályvezető: Horváth Zoltán Ákos

Műszaki szerkesztő: Marcsek Ildikó

Grafikai szerkesztő: Görög Istvánné

Nyomdai előkészítés: Zlatnikné Balogh Zsuzsa

Terjedelem: 12,87 (A/5) ív

Tömeg: 270 gramm

1. kiadás, 2020

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen

Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

A nyomdai megrendelés törzsszáma:

Ez a tankönyv a Széchenyi 2020 Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program EFOP-3.2.2-VEKOP-15-2016-00001. számú, „A köznevelés tartalmi szabályozóinak megfelelő tankönyvek, taneszközök fejlesztése és digitális tartalomfejlesztés” című projektje keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

IMENICE

1. Sa zemljopisne karte Hrvatske potražite što više zemljopisnih naziva čiji je oblik singularia tantum, odnosno pluralia tantum!

singularia tantum	pluralia tantum
<i>Jadransko more</i>	<i>Vinkovci</i>

Ispišite što više imenica pluralia tantum u sva tri roda!

muški rod	ženski rod	srednji rod
<i>Križevci</i>	<i>naočale</i>	<i>pluća</i>

2. Sljedeći tekst prepisite prema pravilima o pisanju malog i velikog početnog slova u imenicama!

CARINSKA SLUŽBA REPUBLIKE HRVATSKE IMA POVIJESNU TRADICIJU DULJU OD OSAM STOLJEĆA. DUBROVAČKI CARINSKI STATUT IZ 1277. GODINE JEDNA JE OD NAJSTARIJIH IZVORNIH CARINSKIH KNJIGA U EUROPI. UZ MEĐUNARODNI DAN CARINE (26. SIJEČNJA), HRVATSKI CARINICI SLAVE I 21. RUJNA, DAN SVETOG MATEJA, ZAŠTITNIKA HRVATSKE CARINSKE SLUŽBE. SVETI MATEJ BIO JE CARINIK IZ KAFARNAUMA. NAKON ISUSOVE SMRTI PROPOVIJEDA O RADOSNU VIJEST (EVANĐELJE) KOJU JE KASNIJE I ZAPISAO, PA JE POZNAT I KAO JEDAN OD ČETIRI EVANĐELISTA. IME MATEJ (MATIJA, MATEO, MATO I SL.) U PRIJEVODU S HEBREJSKOGA ZNAČI *BOŽJI DAR*. U HRVATSKOJ (OSOBITO U DALMATINSKOJ ZAGORI) MATIJA JE I MUŠKO I ŽENSKO IME.

Za vrijeme tjelovježbe zahtijevao je da svatko legne pokraj sebe ili da svatko sam sebe preskoči.

Izmislio je disciplinu – trčanje uvis s preponama, skakanje ispod crte koju je kredom povukao na podu, plivanje u prašini i drugo.

	muški rod	ženski rod	srednji rod
jednina			
množina			

7. Koje glasovne promjene prepoznajete u podcrtanim riječima?

Ali sveti Dujme neće ni da čuje

Sveti Dujam, mučenik i svetac, zaštitnik je grada Splita. Prema legendi došao je iz Sirije, odakle je s apostolom Petrom putovao do Rima. U Rimu je Petar svoje suputnike uputio na različite strane da šire kršćanstvo i tako je Dujam stigao u Salonu. Ostalo je povijest bez koje bi Split bio mnogo siromašniji. Uostalom, Dan grada obilježava se baš kada je Dan sv. Dujme – 7. svibnja.

(MODRA LASTA, BR. 9. 2011./2012.)

Katedrala sv. Dujma, Split

1. Napišite neke druge oblike podcrtanih riječi iz kojih je vidljivo da je u njima provedena glasovna promjena!

Dujam – _____ mučenik – _____ svetac – _____
došao – _____ Petrom – _____ putovao – _____
uputio – _____ stigao – _____ bio – _____
siromašniji – _____ dan – _____ kada – _____
svibnja – _____

PRIDJEVI

1. U sljedećem ulomku potražite sve pridjeve i odredite im gramatička obilježja!

Padala je gusta, dosadna zimska kiša. Moja jakna s kapuljačom bila je obješena na sušilu. Otegnula se, mokra i teška kao osušeni bakalar. Balkonsko bilje povilo se pod teretom kišnih kapi. Lokve u dvorištu zrcalile su beskrajno sivo nebo. Ulicom su prolazili ljudi pod kišobranima. I kišobrani su bili tamni. Sve je utonulo u sivilo.

Potražila sam najomiljenije CD-ve i pustila glazbu, živu i veselu. To me odmah pokrenulo. Počela sam skakati po stanu i pred zrcalom vježbati plesne pokrete. Obukla sam crvenu majicu na kojoj je pisalo girl's power. I dan je odjednom počeo nalikovati na dobar film.

(PREMA: LILJANA LOKIN: DRUGI POGLED, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012)

2. U sljedećim rečenicama nedostaju spojevi pridjeva i imenica. Nadomjestite njihove odgovarajuće oblike!

Sapun je izumljen prije 2000 godina. Ljudi su u _____ (davna prošlost) tijelo čistili trljajući se _____ (maslinovo ulje), _____ (biljni sokovi) ili _____ (pepeo). Danas je sapun _____ (dostupan) u _____ (različiti oblici), a osim _____ (čvrsti) proizvodi se i _____ (tekući) sapun.

Sapun se dobiva kuhanjem _____ (prirodne životinjske) i _____ (biljne masti) i ulja s vodom i lužinom. U _____ (dobivena homogena sapunska masa) dodaje se otopina soli, pa se zatim tzv. jezgra sapuna odvaja od lužine i _____ (otopljena sol). Zatim se sapun dobro izmiješa u _____ (glatka masa) i već prema namjeni dodaju mu se mirisi, boje i sl. Na kraju se _____ (vrela), _____ (rastopljeni sapun) oblikuje.

(SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012)

3. Od sljedećih imenica načini odnosne pridjeve!

Pazin – _____ baka – _____ Marin – _____ Marija – _____
 učiteljica – _____ Hrvatska – _____ pas – _____ dijete – _____
 Filipović – _____ Dugo Selo – _____ Split – _____ škola – _____
 svijet – _____ autobus – _____ Dubrovnik – _____ ulica – _____
 Zagreb – _____ Pečuh – _____ medvjed – _____ biljka – _____
 lav – _____ Sarajevo – _____ planina – _____ rijeka – _____
 prijatelj – _____ zvijezda – _____ liječnik – _____ Austrija – _____

4. Popunite sljedeće rečenice komparativom ili superlativom pridjeva iz zagrade!

Marko je bio (*oprezan*) _____ od prijatelja.
 Kad su ušli u stan, našli su se u (*malen*) _____ sobi.
 Stepenice u potkrovlju bile su (*trošan*) _____ od onih u stanu.
 Ova je soba bila (*lijep*) _____ od prve sobe.
 Ana je danas bila (*ljut*) _____ nego jučer.
 Pas je bio (*glasan*) _____ od svih u sobi.
 Ivanov glas bio je (*jasan*) _____.
 Ovo je bio (*zao*) _____ brijač kod kojeg je ikada bio.
 Luka je bio (*visok*) _____ od četvorice dječaka.
 Odabrali su (*lak*) _____ način.

5. U sljedećem ulomku pronađite sve pridjeve i upišite ih na odgovarajuće mjesto u tabeli!

Život za milijune

Bijaše, nije fajde, zamamljiva u bluzi od bijele svile što pucaše kao zrelost ploda, u crnoj svilenoj suknji, sa neodoljivim crtama udovičkih junonskih bedara, i u širokom slannom šeširu sa sjenama preko očiju kao kukinje, obraza kao zrele breskve, usana ko otvorena lubenica, sa snijegom bijelih, ladanjskih, ciganskih zuba. Na glasu je kao valjana domaćica i svaki pokret odaje odlučne navike špana ili vlastelina. Iz tamne bujnosti kose vije miris pokošenog sijena i svježina djeteline, a iz lijepog, krepkog tijela dolazi kao okus jagode i maline, divlje i šumske. Što sam mogao? Još maločas snivah o egzotičnim kontesama, a sad izgubismo zajedno pamet i svijest.

(A. G. MATOŠ)

opisni	gradivni	posvojni

6. Tvorite komparativ od sljedećih pridjeva, a pored komparativnog oblika napišite koja se glasovna promjena odvija u njemu!

gust – _____

dalek – _____

dug – _____

ljubak – _____

kratak – _____

plitak – _____

žestok – _____

jak – _____

zgodan – _____

drzak – _____

ZAMJENICE

1. Popunite sljedeće tablice (tj. deklinirajte upitno-odnosne i neodređene zamjenice)!

a)

N	<i>tko</i>	<i>što</i>
G		
D		
A		
V		
L		
I		

b)

N	<i>koji</i>	<i>čiji</i>	<i>kakav</i>	<i>kolik</i>
G				
D				
A				
V				
L				
I				

c)

	jednina			množina
N	sav	sva	sve	svi, sve, sva
G				
D				
A				
V				
L				
I				

2. U sljedećem tekstu pronađite sve zamjenice, upišite ih u odgovarajuću rubriku tabele i odredite im gramatička obilježja!

Gledala sam taj prizor sa svog prozora. Pokraj mene je sjedio moj mačak. Ne znam je li i on vidio isto što i ja, ali njegove su žute oči poput svjetla na semaforu obasjavale sobu. Povremeno bi protegnuo leđa ili zijevnuo, pri čemu bi mu zjenice „otplivale“ prema nosu pa je izgledao smiješno. Ubrzo je zaspao. Ostala je samo kiša i dosada.

(LJILJANA LOKIN: DRUGI POGLED, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012.)

osobne	posvojne	povratna	povratno-posvojne	pokazne	upitne	odnosne	neodređene

3. U sljedećem ulomku nedostaju pravilni oblici zamjenica. Nadomjestite ih!

Dobila sam „ludi“ kišobran, moramo _____ (on) isprobati – govorila je Ana. Spremi se, dolazim po _____ (ti).

Nisam vidjela _____ (ništa) smješnije od _____ (njezin) kišobrana. Bio je golem i žut poput očiju _____ (moj) mačka. Zaklonile smo _____ (sebe) ispod _____ (on). Gledale smo kroz _____ (njegov) prozore i dan je odjednom dobio boju. Pjevušila sam melodije _____ (koje) sam neposredno prije slušala, _____ (to) zarazila Anu pa smo pjevale zajedno, gazeći ili preskačući lokve, kako bi _____ (mi) _____ (sebe) već svidjelo.

(PREMA: LJILJANA LOKIN: DRUGI POGLED, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012.)

4. Upišite u tekst tražene oblike zamjenica!

– Nikola, *gle Lončara!*

Za stolom u kutu sjedio je Marko Lončar, _____ (posv. zamjenica od „mi“) profesor biologije. U usta je trpao ćevape, mast _____ (on, D) se cijedila niz bradu, a na obraz _____ (on, D) se zalijepio komadić luka. Ne bi u _____ (taj, L) bilo ništa neobično da _____ (mi, D) Lončar često ne govori kako je već godinama vegetarijanac.

– Snimi sad _____ (ovaj, A) neugodnjak – reče Zrinko.

– Nemoj – odvučem _____ (on, A) na stranu.

– Što je s _____ (ti, I)?! – obruši se Zrinko na _____ (ja, A). To _____ (ti, D) je pravi gospodin Hyde, lažni biljožder. Treba _____ (on, A) raskrinkati!

– Možda je čovjek samo jako gladan...

– Možda _____ (ovaj, N, sr. r.), možda _____ (onaj, N, sr. r.) – ljutito će Zrinko. Prijatelja zagnjaviš, a _____ (on, A) poštediš!

Gledajući za _____ (on, I) kako odlazi, zapitao sam _____ (sebe, A) ljuti li se s pravom. Znam li _____ (ja, N) cijeliti _____ (posv. zamj. od „on“) prijateljstvo? Ako je to _____ (moj, N, ž.r.) mračna strana, prošao sam grozno. A onda _____ (ja, D) zazvoni mobitel.

(PREMA: MLADEN KOPJAR, NIKOLIN KNJIŽEVNI LABORATORIJ, MODRA LASTA, BR.2. 2011./2012.)

5. U ove rečenice uvrstite pravilne padežne oblike osobne zamjenice *ja*!

Dolazite li svi _____ na večeru?

Vaši prijatelji govore samo dobro o _____ .

Ivana _____ pita imam li njezinu adresu?

Volite ići _____ u kino.

Molim te daj _____ čašu vode!

Trenutno _____ nije dobro.

Boli _____ grlo.

Na _____ je red da platim piće.

Dopodne _____ nikad nema kod kuće.

Zar je sve ovo za _____ ?

6. Uvrstite u sljedeće rečenice pravilne oblike osobnih zamjenica *on* i *ona*!

Zrinka _____ moli da _____ posudi knjigu.

Poručujem _____ neka odmah dođe.

Maja _____ daje svoje nalivpero.

Ona s _____ uvijek razgovara tiho.

On _____ pokazuje zadatak jer _____ ona ne zna.

On kupuje cvijeće za _____

On je išao k _____ večeras poslije predstave.

Oni su dobri, s _____ i s _____ nema nikakvih problema.

Ideš li strini, reci _____ da _____ pozdravljam.

Kad vidiš sina, reci _____ da _____ trebam.

BROJEVI

1. U sljedećim ulomcima pronađite sve brojeve i odredite im gramatička obilježja!

Nilski konji su dugi oko dva cijela sedam metara, a teški oko jedne i pol tone. Imaju vrlo kratke noge, veliku glavu i iznimno široka usta. Pod vodom mogu ostati do pet minuta. Tijekom samo jedne noći odrasli nilski konj pojede četrdesetak kilograma trave. Ženke kote jedno mlado, najčešće u vodi. Mladi ostaju s majkama oko pet godina, a one se prema njima odnose vrlo zaštitnički.

(PREMA: SANJA ĆORIĆ, RIJEČNI KONJ, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012.)

Jedan od najstarijih čovjekovih običaja je proslava dana Nove godine. Ne zna se točno tko ga je prvi počeo slaviti. Misli se da su to bili Kinezi, zatim Stari Germani, pa Rimljani. Kinezi su smjenu godine računali po proljetnom ekvinociju. U Starih Germana početak godine je također bio vezan za Sunčevo kretanje, a slavili su ga u jedanaestome mjesecu kad im je počinjala zima. Običaj da se dolazak nove godine slavi prvoga siječnja uveli su Stari Rimljani.

(PREMA: IVANA ANDRIĆ PENAVA, NAJSTARIJI OBIČAJ, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012.)

Kukci su najbrojnija i najraznovrsnija skupina životinjskoga svijeta. Do sada je opisano gotovo milijun vrsta. Imaju razvijena osjetila, a osobito su im zanimljive oči. Većina kukaca ima složene oči sastavljene katkad i od nekoliko tisuća okošaca. Između složenih očiju obično su jedan do tri jednostavna oka kojima razlikuju jačinu svjetlosti.

(PREMA: IVANA ANDRIĆ PENAVA, KAKO KUKCI VIDE, SMIB, GODIŠTE XLIII. BR.5. SIJEČANJ 2012.)

2. Dopunite sljedeće definicije!

Brojevi su _____. Dijele se na _____ i _____ brojeve. Prvi izriču _____, a drugi _____. Prvi se još dijele na _____ i _____ brojeve. Brojevne imenece po obliku su _____, a po značenju _____.

3. Deklinirajte u tablici navedene brojeve!

N	G	D	A	V	L	I
dva						
treći						
tisuća						

4. Odgovorite na sljedeća pitanja koristeći brojeve!

- Koji je danas datum? _____
- Kada si rođen/a? _____
- Koliko imaš godina? _____
- Koji/a si po imeniku/dnevniku? _____

5. Napišite tražene oblike broja 20!

- a) brojevni prilog: _____
 b) brojeva imenica (srednji rod): _____
 c) brojeva imenica (muški rod): _____
 d) redni broj (ženski rod): _____

6. U sljedećim rečenicama upišite odgovarajuće oblike brojeva ili brojevnih imenica!

Budući da su stanove podijelili samo _____ (3) radnicama, ona _____ (4.) ostade i dalje na cesti.

Među _____ (4) ženama u automobilu _____ (1) je bila izuzetne ljepote.

Cijela njegova imovina je _____ (1) koza i _____ (4) janjeta.

Nas _____ (2) tražili smo _____ (3.) za predstavu.

Bio je uspješan koncert _____ (7) mladih.

Ispela je _____ (3) čarape, svakome od sinova _____ (1) par.

Hej, vas _____ (5), primete li _____ (6.) u društvo?

O njima _____ (3) kružile su glasine da tvore ljubavni trokut.

Selo Martinci nije zapamtio _____ (4) svatova u _____ (1) danu.

Ivan, Petar i Jakov stajali su sa strane. Svoj _____ (3) odjednom sinu ista misao.

Možemo pružiti šansu _____ (3) ili _____ (4), ali _____ (5) nikako.

Kraljevna postavi _____ (5) prosaca po _____ (1) od _____ (5) teških pitanja.

Izabrali smo _____ (6) djece za ljetovanje, iz svakoga razreda po _____ (2).

Od njegovih _____ (3) kola u voznom stanju su samo _____ (1).

GLAGOLI

1. U sljedećim rečenicama podcrtajte i imenujte sve glagolske oblike!

Gledajući je kako se smije, zamislih naš jučerašnji susret. Tko bi mogao i pomisliti da ću se prijateljski s djevojkom koja mi izgledaše nedostižno i daleko. Zaljubljujući se, rekoh sebi: „Što bude, neka bude, moram joj prići.“ Prišavši joj, sve se odvijalo kao u filmu.

2. Popunite tablicu upisujući traženi glagolski oblik!

glagolski oblik	proučiti	promijeniti	usaditi	pokupiti	prevesti	pobijediti
aorist (3.l. mn.)						
imperativ (2. l. jd.)						
glagolski pridjev radni (m.r.)						
prezent (1.l. jd.)						

3. Sljedećim pomoćnim glagolima pridružite glagolski oblik (povežite ih)!

bijah, htijah	imperativ
neka bude	prezent
htjedoh, bih	imperfekt
budem, hoću	aorist

4. Preoblikujte sve rečenice u zapovijedne!

Učenici trebaju napisati domaći zadatak. _____

Ti moraš biti točan bar jednom. _____

Vi trebate doći na koncert. _____

Mi moramo ići sami k liječniku. _____

Ti moraš reći što misliš. _____

Oni trebaju zatvoriti vrata. _____

5. Nadomjestite prazna mjesta traženim oblikom glagola navedenoga u zagradi!

Zrinko me _____ (nagovarati, prezent) da mu _____ (praviti, prezent) društvo pri kupnji nove igrice za Playstation.

- Ne _____ (moći, futur I.) sam! - _____ (vikati, prezent) Zrinko. - Kako da _____ (odabrati, prezent) među svim igricama onu pravu?!

- _____ (znati, futur I., 2. l. jd.) da je prava ako te nešto _____ (štrećnuti, prezent) u prsima - _____ (osmjehnuti se, prezent, 1.l.jd.)

- Nikola, ti ne _____ (shvaćati, prezent) ozbiljnost trenutka! - _____ (uhvatiti, aorist) me Zrinko za ramena. Teško _____ (disati, prezent), _____ (pokazivati, prezent) zube, oči mu se _____ (mutiti, prezent). _____ (izgledati, prezent) kao da _____ (pretvoriti, futur I.) u kakvu zvijer.

- _____ (dati se smiriti, imperativ, 2. l.)! *Kad* _____ (pričati, prezent, 2.l. jd.) *o igricama*, _____ (postati, prezent, 2.l.jd.) *gospodin Hyde*.
- *A to si mi* _____ (htjeti reći, perfekt)! - _____ (viknuti, perfekt, 3.l.jd.).
- *Da me igrice* _____ (pretvarati, prezent) *u manijaka!*
- _____ (morati, perfekt, 1.l. jd.) *ga* _____ (odgurati, infinitiv) *na pločnik jer* _____ (početi, perfekt, 3.l.jd.) _____ (mahati, infinitiv) *rukama i* _____ (vikati, infinitiv) *da* _____ (biti, 3.l.jd. prezent, enklitički oblik) *potpuno normalan tinejdžer*.

(PREMA: MLADEN KOPJAR, NIKOLIN KNJIŽEVNI LABORATORIJ, MODRA LASTA, BR.2. 2011./2012.)

6. U sljedećem ulomku iz djela A. G. Matoša podcrtajte sve glagolske oblike i upišite ih na odgovarajuće mjesto u tabeli!

Zemlja, šuma, modre planine dršću, trepere kao da će se probuditi, uskrsnuti. Sve je tako prožeto sjajem da bi svijet, čini mi se, sijao kao dragulj u pomrčini, da sunce iznenada ugasne. Cvijeće pjeva mirisom tratinčica i ivanjskog cvijeća šarene pastorage. Jezero šumi srebrnu himnu, iz tamnih šuma bruje crni koralji.

Nebo šušti zastavom od modre svile. Iz dubine grmlja, gajeva i gore skaču razigrane djevojke, šibajući uzduh znojnom, bahantskom kosom. Kao nabujala bujica struje u bučnoj, krvavoj orgijskoj pjeni niz glasnu goru i kotlinu, a u njoj graja, bleka stoke, duduk gajda kroz pastirski dim, kroz satirsko, vinsko jecanje od požude, kroz jareće drhtavo, požudno blejanje.

(A. G. MATOŠ: CVIJET SA RASKRŠĆA)

Glagoli radnje	Glagoli stanja	Glagoli zbivanja	Glagolske imenice

Nepromjenjive vrste riječi

PRILOZI

1. Pronađite priloge u sljedećim rečenicama i odredite im vrstu!

Noć je vani slijepa, gluha. Zimus baš i nije bilo snijega. Rekla sam ti da ih je mnogo u toj maloj sobici. Kretao se polako i oprezno idući prema kući. Ne žalim nimalo za prošlim vremenima.

2. U sljedećem ulomku nedostaju priloge koje smo smjestili ispod teksta. Upišite ih na odgovarajuće prazne crte!

sutra, nestrpljivo, ljeti, ondje, prekosutra, tako, najviše, napokon, još, neprestano, sada, uskoro, malo

_____ se ružin grm pokraj staze okitio novim pupoljcima.
 _____ su čekali da procvatu _____ zapitkujući
 grm, ptice i leptire kad će se _____ pretvoriti u ružu.

– Bit će _____ možda _____ ili _____ .

Strpite se _____ – jednog dana reče grm. – A dok čekate, poslušajte priču o trima ružama. Prvu od njih ubrala je neka djevojka, drugu je jedan mladić darovao svojoj djevojci, a treća je imala _____ sreće. Nju je jedan slikar naslikao, pa su je izložili u galeriji. _____ se i _____ dive naslikanoj ruži. _____ ona na slici traje zauvijek.

(PREMA: NADA IVELJIĆ: TRI RUŽE)

3. Iz narednog teksta ispišite sve priloge u lijevi stupac tablice, a u desni napišite što oni izriču, tj. kojoj vrsti pripadaju!

John Ronald Reuel Tolkien rođen je 3. siječnja 1892. u jednom južnoafričkom gradu. Rano je upoznao manje sretnu stranu života. S četiri godine ostao je bez oca, a bio je svjedokom Prvog i Drugog svjetskog rata. Samo osam godina nakon očeve smrti mladi je Tolkien ostao i bez majke. Za njega i njegova brata otada se brinula ne baš previše simpatična rođakinja. Zato je John puno čitao. Brzo i lako je naučio latinski i grčki, a poslije i finski jezik. Zanimale su ga legende i mitovi. Prvi svjetski rat najviše je proveo u bolnicama. Većina je njegovih prijatelja poginula ili su proglašeni nestalima. Znanje je najprije iskoristio za pisanje priča, no crtao je i pisao maštovite božićne čestitke. Tako je nastala zbirka priča Priče Djeda Božićnjaka.

prilog	vrsta priloga (značenje)

PRIJEDLOZI

1. U svakoj se rečenici potkrala neka gramatička pogreška. Pronađite ju i ispravite!

- a) Ana: – Ivane, kuda ideš? Ivan: – Idem u kino.
 b) Krletku za ptice stavit ćemo ovdje gdje si ti.
 c) Gdje idem? Idem u Ulicu fra Andrije Kačića Miošića.
 d) Irena je, na žalost, zakasnila i nije bila sa nama na izletu.

2. Svaku imenicu napišite u instrumentalu s prijedlogom *s(a)*!

sabor – _____ misao – _____ prijateljica – _____
 Psunj – _____ odjeća – _____ Sinj – _____
 širina – _____ žalba – _____ pčela – _____

3. Podcrtane prijedloge zamijenite drugima, a pritom pazite i na padež imenice uz koju prijedlog stoji!

Dogovor je bio da stignemo nakon njih. _____

Pod jelkom se nalazi nekoliko darova. _____

Do kuće su stigli kroz sporednu ulicu. _____

Po trgu se šecu psi lutalice. _____

Auto je parkiran ispred garaže. _____

Željeznički kolodvor je pored parka. _____

Prema mojem mišljenju niste u pravu. _____

Unatoč lošem vremenu išlo se na izlet. _____

Sunce se spustilo za brdom. _____

ČESTICE

1. Sljedeće rečenice uz pomoć čestica preoblikujte u upitne!

Moliere je Francuz. _____

Bio je poznati književnik. _____

Pisao je mnoštvo komedija. _____

Škrtac je njegova najpoznatija drama. _____

2. Svaku rečenicu preoblikujte navedenom česticom!

	čestica	preoblikovana rečenica
Shakespeare je najveći svjetski dramatičar.	li	
Čovjek koji sumnja – to je Shakespeareov Hamlet.	evo	
Prijatelji iz studentskih dana izdali su Hamleta.	zar	
I nakon četiri stotine godina Hamlet ostaje zagonetkom.	čak	
Cijeli svijet glumi.	neka	

3. U sljedećim rečenicama podcrtajte čestice, a na liniju napišite što izriču!

Evo ti olovka, pa napiši. _____

Nije znao ni Einstein, a kamoli ja. _____

Zar je baš moralo biti tako? _____

Da nisi možda bolestan? _____

Donesi nam bar kilu grožđa! _____

Ti me barem razumiješ. _____

Uzmi koliko god možeš. _____

Stigao je čak do njezinog praga. _____

I ja sam danas bio zauzet, pa sam ipak došao. _____

Kupile smo skroz iste haljine. _____

Da si se smjesta ispričao! _____

Evo ti mobitel, pa nazovi! _____

VEZNICI

1. Upišite veznike *već, i, ali, nego, ili, no, a* u odgovarajuće rečenice i stavite zarez gdje je potrebno!

Nisam slušao __ sam gledao. Volim __ ne volim. Naučio sam __ ne znam. Šetam __ gledam. Uvijek me zanimalo _____ nisam to naučio. Volim igrati nogomet _____ košarka mi je draža. Jesi li dobar _____ zao? Kupi mi knjigu _____ sestri novi bicikl.

2. U pjesmi Mire Gavrana zaokružite sve veznike, a zatim ih upišite na odgovarajuće mjesto u tablici!

*Tata je čovjek
Koji nema vremena
Čak ni za izlet
Do Sljemena.
Tata je čovjek
Koji uvijek žuri,
Kao brod
Na jakoj buri.*

*Igrati se on
S djecom ne zna,
Mada se igrati hoće.
Ali tek što počne,
Pogleda na sat
I kaže:
„O, vraže,
Kako mi vrijeme ode
Zbog ove dječje zgode,
Zbog običnih lego-kockica,
Od šefa ću dobiti
Bockica“.*

*S mamom se ljubi
U prolazu*

*Dok dodaje mu kaput
Kad ide na posao,
Il' polazi na put.
A kada ljeto dođe,
I na more pođe,
Na plažu legne i leži.
Odmarati se hoće,
Al' ne može,
Jer ne zna.
(I za igru i za nered
Treba biti u formi,
Treba svakodnevno
Dosezati
Vrh normi.)
Na sunce tata
Počne režati,
Kako je glupo
Na plaži sjediti,
Il' besposleno ležati.
Pa kaže,
Da mu je
U firmi raditi draže,
Jer ne zna više
Živjeti bez gnjavaže.*

Veznici nezavisno složenih rečenica	Veznici zavisno složenih rečenica

3. Pažljivo pročitajte tekst pa veznike u tekstu zaokružite, a prijedloge podcrtajte!

U davna vremena glavni mi je hobi bio prisluškiivanje povjerljivih razgovora moje starije braće. Prisluškiivao sam i druge, ali njihovi su mi razgovori bili prava poslastica. Jedanput izađem u dvorište i vidim da njih dvojica u vrtu nešto povjerljivo razgovaraju. Znao sam da mi neće odati svoje tajne ako ih upitam o čemu razgovaraju. Odmah sam stupio u akciju: na prstima sam otrčao do ograde pa se popeo na šljivu, spustio se niz krov drvarnice te se ispod krova uvukao unutra, išuljao se kroz prozor, legao na zemlju i otpuzao do panja iza kojeg su sjedili. Namučio sam se, no nisam pri svemu tome napravio niti malo buke pa me nisu primijetili (ili sam barem ja tako mislio).

UZVICI (USKLICI)

1. Pronađite usklike u sljedećem ulomku!

- *Mama, ja sam gladan...*
- *Što ćeš jesti? Jaja na oko?*
- *Pfuj!*
- *Poli-salamu?*
- *Bljak!*
- *Juhicu od gljiva?*
- *Brrrr! Bože sačuvaj!*
- *Mlijeko s kukuruznim mrvicama?*
- *Hrsk, hrsk, ne bih.*
- *Palačinke s kakaom?*
- *Dosadno.*
- *Sve u svemu, ti uopće nisi gladan...*
- *Oh, umirem od gladi!*
- *Jo! A što bi Vaša Gladnosti izvoljela za večeru?*

(PREMA: SANJA PILIĆ, VEČERA, SMIB, BR. 5. SIJEČANJ 1998. GOD. XLVIII.)

a) _____

b) Što se izriče usklicima u tekstu? _____

2. Povežite usklike s pojmovima koje izriču, a zatim napišite sa svakim od njih po jednu rečenicu!

Hej!	oponašanje zvukova
Pst!	strah
Juhu!	dozivanje
fiju, buć, pljus, tik-tak	oponašanje životinja
mic-mic, vau-vau	upozoravanje
Jao!	zadovoljstvo

3. Napiši po jedan usklik koji oponaša:

- a) zvuk vjetra: _____ b) kapanje vode: _____
 c) škripanje guma: _____ d) zujanje pčela: _____
 e) dozivanje kokoši: _____ f) iznenađenje: _____
 g) radost: _____ h) sudaranje: _____

4. Iz sljedećeg teksta ispišite sve nepromjenjive riječi i svrstajte ih u tablicu!

Do tog trenutka primijetio sam nekoliko stvari, a tada sam čuo da su lupnula vrata na ulazu u kuću. „Uh“, zabrundao sam umorno. Zatim se začuo zvuk iz susjedne sobe.

Pokušao sam ustati, ali uzalud. Zar je već počelo; više nisam mogao izdržati. S vrata ugledah posjetitelja koji je tada bio na izlazu. Čak se tome nisam začudio. U istom trenutku negdje zalupi prozor.

Prilozi	Prijedlozi	Veznici	Usklici	Čestice

5. Zaokružite uljeza! Svako svoje rješenje potkrijepite!

- a) nad, prema, oko, ljetos, bez – _____
 b) hop, hej, li, bravo – _____
 c) zar, li, ne, u – _____
 d) ljetos, lani, kasnije, polako – _____

6. Odredite kojoj vrsti nepromjenjivih riječi pripadaju podcrtani izrazi u rečenicama!

To je tako bilo i prije. Poslije tebe ide Dubravka. Već je prošla ponoć. Sjeo sam malo niže. Stanujem blizu kazališta. Ivana zna sve napamet. Popodne idemo k prijatelju.

SINTAKSA

Uvod u sintaksu

1. Od zadanih riječi napišite smislenu rečenicu:

koja, slažu, proučava, kao, sintaksa, gramatike, i, rečenično, opisuje, ustrojstvo, i, pravila, pomoću, se riječi, grana, u, sintagme, i, rečenice, je, koji

2. Uz pomoć nekog primjera objasnite što znači odabir ili selekcija!

3. Na temelju svojega primjera objasnite što znači razmještaj ili kombinacija!

4. Jesu li sljedeće tvrdnje točne (T) ili netočne (N)?

- a) Sintaksa proučava rečenično ustrojstvo.
- b) Najmanja sintaktička jedinica je sintagma.
- c) Paradigmatski odnosi se temelje na razmještaju oblika riječi.
- d) Kombinacija je slaganje riječi po određenim pravilima.
- e) Sve nepromjenjive riječi su nepunoznačnice.

5. Dopunite sljedeće definicije!

Sintaksa je grana gramatike koja _____ i _____ rečenično ustrojstvo, kao i pravila pomoću kojih se _____ u sintagme i rečenice, rečenice pak u tekstove. Stoga riječi, sintagme i rečenice nazivamo _____
 _____ odnosi među jezičnim jedinicama temelje se na _____ ili selekciji riječi. Selekcijom nazivamo postupak _____ samo određenih riječi.
 _____ odnosi se temelje na _____ ili kombinaciji oblika riječi. Kombinacijom nazivamo postupak _____ po određenim pravilima.

6. U rečenici *Šah je strateška igra koja nudi mnogo neočekivanih obrata i katkad nalikuje na pravu bitku.* zaokružite punoznačne riječi!

Sintagma

GRAMATIČKE VEZE MEĐU SASTAVNICAMA SINTAGMI

1. Sa zemljopisne karte Hrvatske potražite što više zemljopisnih naziva (naselja, rijeka, jezera, otoka) u kojima se sastavnice sintagme ne slažu potpuno!

Npr. *otok Šolta, rijeka Bosut*

2. U sljedećem nizu podcrtajte punoznačne riječi!

evo, molim, vidim, gle, oh, ti, ijuju, brzo, zaljubljeno, plavo, na, more, zar, pod, nasuprot, televizija, mokro, znatiželjno, samo, tek

3. Dopunite sljedeće definicije!

Prema stupnju određenosti njihova značenja riječi se dijele na _____ i _____.

Riječi iz prve skupine imaju _____ i _____ značenje. Po vrsti riječi to su:

_____, _____, _____, _____, _____ i _____.

Riječi iz druge skupine imaju samo _____ značenje. One služe za _____ među punoznačnim riječima. Po vrsti riječi to su: _____, _____, _____

i _____.

Sintagma je spoj najmanje _____, međusobno gramatički povezanih _____.

4. Iz dolje navedenih rečenica ispišite:

a) sintagme: _____

b) glavne sastavnice sintagmi: _____

c) zavisne sastavnice sintagmi: _____

Ostaci antičke palače dio su svjetske europske baštine.

Jedan od simbola Splitskog poluotoka je brdo Marjan.

Početak prošloga stoljeća uredili su ga stanovnici grada.

Ernest Hébrard:
Dioklecijanova palača, rekonstrukcija

5. Iz sljedećega ulomka ispišite sintagme i uvrstite ih na odgovarajuće mjesto tablice!

Motor s unutrašnjim izgaranjem

Škotski inženjer James Watt u 18. je stoljeću konstruirao stroj koji je energiju vodene pare pretvarao u mehanički rad. Izumom parnog stroja naglo je došlo do procvata industrije i razvoja prometa: najprije je konstruiran parni brod, zatim parna lokomotiva. Parni se stroj ubrzo pokazao neprikladnim za cestovna vozila jer je uz njega trebalo vući ugljen ili drvo za održavanje vatre. U traganju za lakšim gorivom izumljen je benzinski motor s unutrašnjim izgaranjem, koji je nezadugo primijenjen u automobilu.

(PREMA: IZUMI I IZUMITELJI, MODRA LASTA, BR. 7. 2008./2009.)

Sintagme utemeljene na sročnosti	Sintagme utemeljene na upravljanju	Sintagme utemeljene na pridruživanju

6. Sljedeće sintagme imaju važnu komunikacijsku zadaću u raznim naslovima, nazivima reklamnoga i kupoprodajnog sadržaja. Razvrstajte ih u tablicu prema vrsti gramatičke veze među njihovim sastavnicama!

Povijest Hrvata, Modra lasta, Sportske novosti, Rječnik hrvatskoga jezika, Prosjak Luka, Obećana zemlja, ledene kocke, lipov čaj, pamučna majica, Zlatarovo zlato, Posljednji Mohikanac, škrobno brašno, kukuruzni kruh, Najljepši glas Hrvatske, Rat zvijezda

Sintagme utemeljene na sročnosti	Sintagme utemeljene na upravljanju

VRSTE SINTAGMI

1. Dopolnite sljedeće definicije!

Odredbena ili atributna sintagma pokazuje _____ odnos između imenice i njezinoga _____ ili između imenice i njezine _____ .

Dvije su vrste odredbene ili atributne sintagme: _____ i _____ sintagma. Prva se temelji na _____, dok druga na _____ .

Dopunska ili objektna sintagma je veza glagola kao _____ sastavnice i _____ kao zavisne sastavnice u nekom _____ padežu ili _____ izrazu. Naziv dolazi stoga što se zavisna sastavnica odnosi prema glavnoj kao njezina _____ tj. _____ .

Dopunska ili objektna sintagma se uvijek temelji na _____ koje može biti _____ ili _____ .

Okolnosnu ili _____ sintagmu čini _____ kao glavna sastavnica i _____, obično _____ kao zavisna sastavnica koja kaže _____ vršenja glagolske radnje. Okolnosna se sintagma temelji na _____ ili na _____ .

2. Imenujte i objasnite gramatičku vezu među sastavnicama sljedećih sintagmi s obzirom na ulogu zavisne sastavnice!

sintagma	vrsta veze među sastavnicama sintagme	objašnjenje
dječji festival		
okuplja djecu		
zabavljati se ludo		
Mačak Džingiskan		
otvaranje izložbe		
premijerna izvedba		
živi za djecu		
festival zabavljača		
hodači na štulama		
odvojiti se od knjige		

3. Sljedećim glagolima dodajte zavisnu sastavnicu po želji, ali pri tome morate dobiti adverbijalnu sintagmu!

- pogledati _____ - raditi _____ - hodati _____
- ponijeti _____ - počastiti _____ - birati _____
- održavati _____ - zabavljati se _____ - poručiti _____
- posjetiti _____ - otkriti _____ - smanjiti _____

4. Sljedećim imenicama dodajte drugu imenicu u nekom kosom padežu, a da pri tome dobijete imensku odredbenu sintagmu!

- festival _____ - znalac _____ - svijet _____
- profesor _____ - direktor _____ - predsjednik _____
- zamjenica _____ - šef _____ - heroj _____
- izgradnja _____ - planiranje _____ - pisanje _____

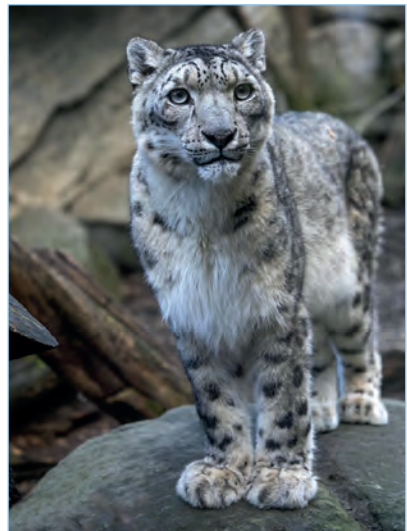
5. Sljedećim glagolima dodajte imenicu u nekom kosom padežu ili prijedložni izraz, a da pri tomu dobijete dopunsku sintagmu!

- spomenuti _____ - pomisliti _____ - odnosi se _____
- zabraniti _____ - pratiti _____ - spriječiti _____
- uvrijediti _____ - optužiti _____ - govoriti _____
- iznenaditi _____ - rješavati _____ - provjeravati _____
- suprotstaviti se _____ - prekinuti _____ - dozvoliti _____

6. U sljedećem ulomku podcrtajte sve odredbene (atributne) sintagme!

Izvrсна vijest stiže iz Butana gdje je u NP Wanqchuck potvrđen opstanak tamošnje populacije iznimno rijetkih snježnih leoparda. Vrsta je na crvenoj listi najugroženijih još od 1986., a znanstvenici vjeruju da danas postoji između četiri i šest tisuća primjeraka te prekrasne zvijeri koja živi u visokim planinama središnje Azije – od Himalaje, preko Mongolije, sve do južne Rusije.

(PREMA: ZRINKA RADIĆ, VOLITE ŽIVOTINJE SVAKOG DANA,
MODRA LASTA, BR. 2. 2012./2013.)

7. Načinite sintagme prema zadanim uzorcima:

pridjev + imenica	_____
glagol htjeti + infinitiv + prilog	_____
imenica + imenica (upravljanje)	_____
broj + imenica	_____
imenica + prijedložni izraz (upravljanje)	_____
pridjev + imenica u G	_____
glagol + imenica u D	_____
prilog + imenica u G	_____
glagol + imenica u I	_____
imenica + imenica u L	_____
glagol + prilog (pridruživanje)	_____
glagol + imenica u A	_____
glagol + prijedložni izraz (upravljanje)	_____
imenica + imenica (sročnost)	_____
imenica + imenica u A	_____
zamjenica + imenica	_____
glagol željeti + infinitiv + prilog (pridruživanje)	_____
prilog + imenica u G	_____

Rečenica

UVOD U REČENICU

1. Od sljedećih izmiješanih nizova riječi načinite rečenice!

a) medvjedica, koju, čovik, sisavac, sredozemna, europski, je, morski, i, zovu, morski, zasigurno, najugroženiji

b) Madeire, ih, oko, danas, šesto, Cipra, je, uglavnom, i, područjima, otprilike, na

c) Jadranu, opet, u, vrijeme, može, u, vidjeti, se, novije, tek

d) ljeta, povremeno, se, viđena, na, ovoga, nju, i, može, akvatorija, od, naići, gdje, Istre, je, do, potezu, cresko-, na, lošinjskoga

2. Zaokružite slovo ispred točne tvrdnje!

Madagaskaru, vrsta, lemuri, polumajmuna, su, danas, u, koja, živi, na, samo, divljini.

- a) rečenica kojom se prenosi potpuna obavijest
- b) gramatički i smislano nepovezan niz riječi
- c) rečenica u kojoj je uspostavljena gramatička i značenjska veza riječi
- d) rečenica *zato što* počinje velikim slovom, a završava točkom

3. Riječi iz 2. zadatka povežite gramatički i smislano u jednu rečenicu!

4. Je li sljedeći tekst diskurz ili nije? Svoju tvrdnju dokažite argumentima!

Kada sam vlastitim očima vidio što se događa životinjama, prestao sam jesti meso i s nekoliko sam istomišljenika pokrenuo aktivističku skupinu „Prijatelji životinja“. Pri tome nam je bio poticaj iskreno suosjećanje s drugim živim bićima, stvaranje nenasilnog društva i osjećaj za pravednost.

(PREMA: LUKA OMAN, DJECA MOGU UČINITI NAJVIŠE, MODRA LASTA, BR. 2. 2012./2013.)

5. Sljedeće rečenice poredajte smisleno, tako da dobijete diskurz!

Oko 60 milijardi životinja godišnje u svijetu stradava zbog prehrane ljudi.

Ljudi jedu životinje jer su odgojeni da je to normalno.

Način prehrane nije nužno vezan za ljubav prema životinjama.

Iako i čovjek i pas i krava i svinja jednako pate kada im se nanosi bol.

Jer su odrasli u društvu u kojem se ubijanje životinja u klaonicama ne kažnjava zakonom.

REČENICA KAO JEZIČNA JEDINICA

1. U sljedećim rečenicama podcrtajte jezgru rečenice (predikat)!

Stvar se dodatno zakuhala kad je nekolicina njihovih prijatelja snimila kućni video u kojemu otvaraju usta dok u pozadini svira Jeseničin hit „Call me Maybe“. Pjesma je skočila na vrhove top-ljestvica, a video je „klikan“ kao lud i dosad ga je vidjelo više od 41 milijun ljudi. Sve je to izgledalo nevjerovatno i nestvarno. Mnogi su pomislili da su pjesmu napisali profesionalci. Zato su svi ostali iznenađeni kada im je Carly rekla da je pjesmu napisala ona sa svoja dva prijatelja. Ona je napisana u 4-5 dana. Bio je to lak zadatak i odlično su se zabavljali.

(PREMA: ŽELJKA VUKOVIĆ: SVI SU LUDI ZA CARLY, MODRA LASTA, BR. 2. 2012./2013.)

2. Sljedeće riječi uvrstite u tablicu tako da one čine smislenu jedinicu tj. rečenicu, a da pri tome svaka bude na svojem određenom mjestu! Dobit ćete tri rečenice.

- a) gledala je, ožalošćena, Luciju, gospođa, sažaljivo, Valpurga
- b) Luka, siromašan, za toplinom, prosjak, čeznuo je, neprestano
- c) Ana, moja, kupila je, prijateljica, ulaznice, sinoć

	Nesamostalni rečenični dijelovi		Samostalni rečenični dijelovi			
	atribut	apozicija	subjekt	predikat	priložna oznaka načina	objekt
1.						
2.						
3.						

3. Od riječi *Crveni planet kažu naš budući dom* načinite:

izjavnu rečenicu: _____

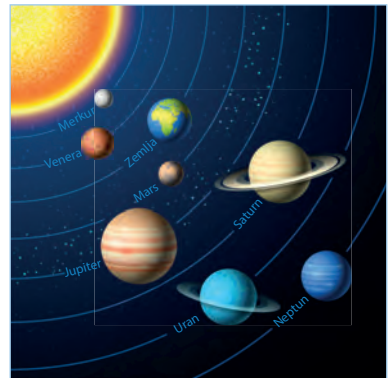
upitnu rečenicu: _____

uskličnu rečenicu: _____

4. U sljedećem ulomku o Neptunu pronađite temu i remu, zatim ih upišite u tablicu!

Otkako Pluton više nije planet, Neptun je najudaljeniji planet od Sunca pa ne čudi što se za njegovo otkriće moralo pričekati teleskopsko doba. On je najvjetrovitije mjesto u Sunčevu sustavu. Oluje koje huču u iznimno hladnoj atmosferi toga plavog planeta pušu brzinama od 2000 km/h. Dakle, šest puta brže od najjačeg udara vjetera ikad zabilježena na Zemlji.

(PREMA: MODRA LASTA, BR. 2. 2012./2013.)

TEMA	REMA

5. Pronađite samostalne rečenične dijelove u rečenici:

Ta divovska supervruća lopta plina polagano se gasi i stručnjaci tvrde da će za otprilike pet milijardi godina postati kompaktna zvjezdana žeravica veličine Zemlje.

a) predikati: _____

b) subjekti: _____

c) objekti: _____

d) priložne oznake: _____

3. U sljedećem tekstu podcrtajte sve predikate, a zatim ih uvrstite u tablicu!

Lipanj je mjesec koji je stvoren za aktivnosti na vodi. Jedrenje, veslanje ili nešto treće. Biraite! Odlučite li biti samo promatrač – i to možete. Održava se mnogo regata uz koje ćete upoznati najbolje od svih sportova. Izdvajamo dvije: međunarodnu veslačku regatu na zagrebačkom Jarunu i međunarodnu regatu Fiumanku u Rijeci.

glagolski predikat	imenski predikat

4. Odgovorite na pitanja postavljena uz ovaj kratak tekst!

Najveće kreativno fotonatjecanje započeto u travnju, ovog će se ljeta privesti kraju. Hrvatski kreativni foto izazov do sada je posjetio Split, Osijek, Rijeku, Pulu, Zadar i Varaždin. Možda ste se i vi nagledali super fotki ili ste čak otišli korak dalje i u nekoj od brojnih kategorija prijavili se sa svojim radovima. Pred vama su još dva događaja koja svakako vrijedi posjetiti. Fotokreativci vas očekuju 2. lipnja u Rovinju i 9. lipnja u Zagrebu. Zavirite u svijet tehnologije i umjetnosti!

- a) Koji su predikati izraženi glagolom u perfektu? _____

- b) Koji su predikati izraženi glagolom u imperativu? _____

- c) Koji su predikati izraženi futurom? _____

- d) Koji predikat nije izražen glagolom? _____

5. Iz sljedećega teksta ispišite sve predikate izražene jednostavnim glagolskim oblicima!

Međunarodni dječji festival koji više od pet desetljeća okuplja djecu u Šibeniku i ove godine priprema brojna iznenađenja. Svečano otvaranje predviđeno je 23. lipnja uz premijernu izvedbu predstave Mačak Džingiskan i Miki Trasi. No to je tek uvod. Predstave, priredbe i radionice samo su dio festivalskih događaja jer Šibenik tih dana živi za djecu. Što da vam kažemo? I mi ćemo biti ondje!

6. Odaberite ulomak teksta iz nekog broja *Hrvatskog glasnika* i iz toga ulomka ispišite sve predikate!

7. Povežite pojmove s definicijama!

predikatni proširak	oblik glagola <i>biti</i> u imenskom predikatu
spona ili kopula	imenska riječ u imenskom predikatu
semikopulativni glagol	riječ koja upotpunjuje značenje glagola kao predikata
predikatno ime	glagol koji nema samostalno značenje

8. U sljedećim rečenicama podcrtajte predikatne proširke i navedite kojoj vrsti pripadaju!

*Pregledavajući robu carinik je određivao i naplaćivao carinu.
 Marica je išla prema školi kotrljajući ispred sebe grudu. Djeca su ju začuđeno gledala.
 Ona im je neraspoloženo odgovarala ne zaustavljajući se.
 I učiteljici je govorila ozbiljno ne shvaćajući zašto se učiteljica čudi.
 Na prodavačičin glas Marica se ljutito okrene.*

9. Odredite glagolsko vrijeme i način pojedinih predikata u sljedećim rečenicama!

Nema ruža bez trnja. _____

Zrinski napisao svojoj Katarini list. _____

Uskoro ćemo putovati na maturalac. _____

Na grožđe sve miriše, jesen je oko načela. _____

Zašto bi mi žao bilo? _____

Andro se nasmjehnu. _____

Čas zatvara oči, čas ih otvara. _____

Nemojte mi o tome govoriti! _____

10. Pronađite imenske predikate u sljedećim rečenicama i odredite vrstu riječi predikatnog imena!

	imenski predikat	vrsta riječi predikatnog imena
Mirko će postati gimnazijalac.		
Kišni ogrtač je bio moj.		
Pjesnička zbirka je Mirelina.		
Milan je u razredu prvi.		
Vrijeme bijaše neugodno.		
To će biti odlično.		

11. Sljedeće rečenice preoblikujte tako da predikatno ime bude u drugom padežu, a ne u nominativu!

Ti ćeš biti glumica. _____

Ivan će postati moj učenik. _____

Oni će biti naši domaćini. _____

Želiš li postati znanstvenik? _____

Ja hoću biti čovjek, da _____ hoću postati.

12. Dopunite sljedeće rečenice imenskim predikatom tako da pri tome spona (kopula) u svakoj rečenici bude izrečena drugim glagolskim oblikom!

Mi _____

Rođendansko slavlje _____

Maturalac _____

Nitko _____

Jučer _____

Slatkiši _____

13. U pjesmi Stipana Blažetina pronađite i podcrtajte sve predikate! Kojoj vrsti pripadaju?

Kaplja

Mrak.
Korak po korak
tiki-tak
Kaplje voda s grane
kap, kap.
Gle!
Ja sam kaplja
Blistam i svijetlim
mjesec kad zasja
i sunce poslije kiše.
Gle!
Kako me vjetar njiše
– Tiho, tiše!
Sam kap po kap

kap,
kap.
To odjek diše
tiki-tak.
Jutro miriše,
vjetrić lak
krv mi
siše.
Kap,
Kap.
I sunčev trak
nosi me laku
u plavi zrak
visine.

Mrak.
Korak po korak
tiki-tak.
Čuješ li me?
To sam opet ja.
Padam s plave visine.
Na travu,
na cvijeće,
na šume,
na brda,
na grane,
na nizine.

SUBJEKT

1. U sljedećim rečenicama podcrtajte sve subjekte!

Psihoanalitičari smatraju da je Henrik VIII. bio poremećen. Vjerojatno je na to utjecala genetika jer su neki njegovi preci bolovali od shizofrenije. Kada se odlučio rastati od Katarine Aragonske, za taj je čin trebao papinu dozvolu. Papa Klement VII. nije se usuđivao poništiti taj brak jer je Katarinu štatio španjolski kralj Karlo V. Stoga se Henrik proglasio vrhovnim gospodarom engleske crkve, ne priznajući više papu te su svi oni koji su ga i dalje priznavali bili u velikoj nevolji. Mnogi su osuđeni na smrt. Među njima i nekadašnji kraljev prijatelj Thomas More, autor legendarne Utopije.

(PETAR BUČEVIĆ: ENGLJSKI KRALJ, MODRA LASTA, BR. 3. 2009./2010.)

2. Iz rečenica u 1. zadatku ispišite one subjekte koji imaju atribut ili apoziciju!

atribut	apozicija	subjekt

3. Ispišite one rečenice iz 1. zadatka u kojima je skriveni subjekt! Otkrijte subjekte u tim rečenicama!

4. Na prazne crte upišite subjekte prema zadanim kriterijima!

- a) subjekt je izrečen imenicama:

_____ je osvojila kup prvaka.

_____ se spušta nad ravnicom.

Svaku joj je večer _____ pjevala uspavanke.

_____ je okrunjen za hrvatskoga kralja.

Zablistala je _____ u njezinom oku.

- b) subjekt je izrečen zamjenicama:

_____ je tiho otvorila kapiju.

Samo su _____ vjerovale u moje priče.

_____ su htjela večerati.

_____ smo uživali u predstavi.

_____ je bilo najvažnije na svijetu.

- c) subjekt je izrečen poimeničenim pridjevima:

_____ plesala svu noć.

Dolaze uvijek samo _____

_____ plaču od sreće.

_____ vole rješavati križaljke.

_____ govorio svima o bolesti.

- d) subjekt je izrečen glagolima u infinitivu:

Teško je _____ istinu.

Bilo bi nemoguće _____

_____ nije lako.

Neugodno je _____ svaki put.

Vrlo je naporno _____ u tvornici.

5. Dopunite sljedeće definicije!

Subjekt je rečenični dio koji imenuje ono(ga) _____ se u rečenici radi. Uvijek je u _____. Odgovara na pitanja _____ i _____. U rečenicu se uvrštava prema _____ s predikatom.

Skriveni ili _____ subjekt je takav subjekt koji je određen _____ tj. krije se u nastavku _____.

Besubjektna je ona rečenica u kojoj subjekt _____.

Bezlični glagoli dolaze samo u _____ a obično su to glagoli _____ ili _____ koji se mogu odnositi na _____ i _____.

Verba meteorologica su oni glagoli koji _____.

Subjektivi skup čine _____, _____ i _____.

6. Iz sljedećih narodnih poslovice ispišite subjekte i odredite njihovu vrstu riječi!

Šutnja zlata vrijedi. _____

Griješiti je ljudski. _____

Mrtvi ne govore. _____

Lijeni imaju uvijek praznike. _____

Strpljenje je ključ radosti. _____

Svatko sebe sudi. _____

Sit gladnu ne vjeruje. _____

Carska se ne poriče. _____

U molitvi je spas. _____

U laži su kratke noge. _____

Po jutru se dan poznaje. _____

Lakše je steći nego sačuvati. _____

Učenje je svjetlost. _____

Svatko ima prava koliko ima moći. _____

Započeto je pola djela. _____

Drugom često opraštaj, sebi nikad. _____

7. Na prazne crte treba upisati subjekt – imenicu, zamjenicu, pridjev ili broj u nominativu!

_____ dio su naše svakodnevice.

_____ nam pomažu upoznati nove svjetove.

_____ ne podnosi zapovijedanje.

Svima nam je _____ bilo nepojmljivo.

Zašto _____ tako neobično izgleda?

Mislite da _____ razmišlja o tome?

8. U sljedećoj rečenici odredite gramatičko i leksičko značenje subjekta:

Ravnatelj škole nas je obavijestio o sastancima literarne grupe.

a) leksičko značenje: _____

b) gramatičko značenje: _____

9. S kojim se predikatom slažu subjekti u sljedećim rečenicama? Zaokružite točno rješenje!

Ana Karenjina, Emma Bovary i Dora Krupićeva a) opisani su u svjetskoj književnosti.

b) opisane su u svjetskoj književnosti.

Tolstoj, Turgenjev i Dostojevski a) pripadaju ruskom realizmu.

b) pripada ruskom realizmu.

Borovi, palme i breze a) posađeni su u mojem dvorištu.

b) posađene su u mojem dvorištu.

Palme, breze i borovi a) posađeni su u mojem dvorištu.

b) posađene su u mojem dvorištu.

c) posađena su u mojem dvorištu.

Javor, bor i breza a) posađeni su u mojem dvorištu.

b) posađena je u mojem dvorištu.

10. Napišite pravilan oblik predikata uz navedene brojeve i brojevne imenice. Koristite u zagradi zadane glagole i glagolske oblike!

Tri brata _____ . (*trčati, prezent*)

Obojica _____ . (*pasti, perfekt*)

Sedam brodova _____ morem. (*ploviti, prezent*)

Četiri su djela _____ . (*pročitati*)

Pet učenika _____ na ispit. (*prijaviti se, perfekt*)

Dvadesetak putnika _____ iz aviona. (*izlaziti, prezent*)

Vas dvoje _____ na večeru. (*dolaziti, perfekt*)

Četvero njih _____ poput tebe. (*biti, perfekt*)

Šestero _____ na popravni. (*upućen, imenski predikat*)

11. Od sljedećih pridjeva naćinite besubjektne rećenice!

crn – _____

bijel – _____

mutan – _____

zelen – _____

plav – _____

12. Iste rećenice iz 11. zadatka preoblikujte u rećenice s izrećenim subjektom.

13. U sljedećem ulomku pronađite sve subjekte i napišite kraticom iznad njih kojoj vrsti pripadaju!

Svi znaju za Luku Modrića – i mladi i stari, i nogometni stručnjaci i oni koji o nogometu ne znaju gotovo ništa: svi ma je on pojam dobrog nogometaša.

Luka Modrić rođen je 9. rujna 1985. u Zadru. Obitelj mu potječe iz dalmatinskog sela Modrići na krševitim obroncima Velebita. Iako rođen u Zadru, Luka je do svoje šeste godine živio na padinama Velebita. Kada je 1991. godine započeo Domovinski rat, područje u kojem je dotad živio bilo je okupirano, pa se on i njegova obitelj sele u Zadar, gdje su kao izbjeglice dobili smještaj u hotelu Iž.

14. U rećenicama iz 13. zadatka pronađite onu u kojoj se više subjekata različita roda vezuje uz isti predikat i prepisite ju na prazne linije. Zatim objasnite pravila sročnosti u tome slučaju!

OBJEKT

- 1.** Podcrtajte plavom bojom sve izravne, a crvenom sve neizravne objekte!

Neobično volim svoga djeda. Moj djed je najbolji djed na svijetu. Voli i on mene. Sjeti se svakog mog rođendana. Najviše se radujem njegovim pričama. Voli govoriti o svojoj mladosti, a ja s uživanjem slušam o tome. U njegovoj stolarskoj radionici je pravi raj. Vješto rukuje različitim alatkama i napravi mi novu igračku, popravi stol ili izradi novi kotač za kola.

- 2.** Iz 1. zadatka prepisite sve predikate! Zatim ih napišite u pluskvamperfektu!

- 3.** Dopunite sljedeće definicije!

Objekt je rečenični dio kojemu u rečenici mjesto otvara _____. Ako je predikatni glagol _____, imat će dopunu u _____ (padež). Takav se objekt naziva _____ ili _____ objekt. Ako je predikatni glagol _____, imat će dopunu u nekom _____ padežu. Takav se objekt naziva _____ ili _____. Objekt nikada ne može biti u _____ padežima, tj. _____ ili _____.

Po značenju je objekt _____.

Besprijedložni objekt je izražen _____, a prijedložni objekt _____.

- 4.** Objasnite što znači:

- a) dijelni genitiv: _____

- b) slavenski genitiv: _____

- 5.** Podcrtajte sve objekte i iznad svakog napišite u kojem je padežu!

Uhvatimo se posla! Sjećate li se dobivenih rezultata? Žao mi vas je! Porazgovaraj sa svojom sestrom. Odbio je govoriti o tome i zalupio mi je vratima pred nosom. Želio sam mu postaviti brojna pitanja. Njegova pitanja mame nas na razgovor.

6. Napišite pet prijelaznih i pet neprijelaznih glagola u infinitivu. Svakom glagolu dodajte objekt. Iznad objekta napišite o kojem se objektu radi!

7. Podcrtaj izravne objekte plavom bojom, a neizravne objekte zelenom. Zatim na prazne crte ispišite objektne skupove, te u njima odredite vrste riječi!

Žene su oduvijek veliku važnost pridavale svome licu. Lijepo lice pridonosi ljepšem izgledu žene. Važna je i njega kose. Svi vole zdravu, lepršavu, njegovanu kosu. Mnoge žene imaju dugačke nokte. Ivančicu ne zanimaju dugi nokti. Njezini su uvijek uredno odrezani.

8. Podcrtajte u rečenicama sve predikate. Nakon toga postavite padežno pitanje za objekt i napišite ga na praznu crtu. Na kraju kraticom označite je li u pitanju izravni (O.i.) ili neizravni (O.ni.) objekt!

Ja volim čitati novine, a moji prijatelji više vole časopise. _____

Gledam te i razmišljam o praznicima. _____

Nekada se i stare i mlade više uvažavalo. _____

Mađioničar pokazuje trikove djeci. _____

Želite li soka? Mogu li vam donijeti vode? _____

Marko pomaže Ivanu učiti matematiku. _____

Svi govore istim dijalektom, a mi ga ne razumijemo. _____

JESEN NA PUTU
Ksenija Grozdanić

Obukla je jesen

I krenula na dalek

Spremila je u svoj

Jedan mali kišni

Ponijela je novi

Da oboji svaki

Još u svaki sa strane

Pokoji joj stane.

A u svojoj zlatnoj

Miris ona nosi.

<http://zlatna-djeca.blogspot.com/>

13. Zbog čega objekte izrečene slavenskim i dijelnim genitivom ubrajamo u izravne?

14. Sljedeće rečenice dopunite objektima, a zatim označite koju vrstu objekta ste dodali!

I smijemo se, smijemo se _____ . _____

Govorim o svojim _____ . _____

Poklonite mi _____ za rođendan. _____

Od svih sportova najviše volim _____ . _____

U pjesmi je opjevao svoju čežnju za _____ . _____

Profesori su jako zadovoljni _____ . _____

Život _____ se potpuno promijenio. _____

Zar vi trčite _____ ? _____

Hvala ti za _____ . _____

3. Analizirajte gramatičko ustrojstvo rečenica. Kraticama iznad teksta označite rečenične dijelove! Posebno označite vrstu objekta!

Iako vani pada kiša, Josipa će mi donijeti knjige.

Kiša natapa cestu, a vjetar nosi lišće.

Susreli smo poznanike u potpuno nepoznatu gradu.

Dajte mu zraka!

Pokušali su se prisjetiti odakle poznaju posjetitelja.

Svatko može uzeti broj koji želi.

Na nas su snažno djelovale sve te promjene.

Ravnatelj je loše upravljao kazalištem.

Mnogi su se angažirali na planiranju obrane.

Okolicom dominira crkveni toranj.

Izletnici su se napili vode.

U tim zemljama nema zabrana.

Svim smo se tim vijestima bili začudili, ali nas nitko nije htio slušati.

Pričali su nam u školi o zaslužnim ilircima.

Profesorov glas pomogao je našem pomirenju.

Čitanje traži samoće i tišine.

Prikažite nam svoj omiljeni roman.

PRILOŽNA OZNAKA

1. Podcrtajte u rečenicama sve predikate. Nakon toga postavite iz predikata pitanje za priložnu oznaku i napišite ga na praznu crtu. Na kraju kraticom označite vrstu priložne oznake!

Nemiri su otpočeli prvoga svibnja. _____

Hoćemo li te sada odvesti kući? _____

Nakon predstave sporo smo se pomicali prema izlazu. _____

Crtam bolje nego itko. _____

Cijelu zimu maštamo o proljeću. _____

Ove godine ranije započinju praznici. _____

Prekrasan grm rascvjetao se nasuprot našoj školi. _____

Kreće se kao puž. _____

Polako i bez napora približavali smo se vrhu. _____

Za lijepih dana može se s brda vidjeti cijela okolica. _____

Zagrebački maturanti krenuli su s Trga bana Jelačića do Jaruna. _____

Osijekom se sredinom 2005. godine rasula rijeka rasplesanih maturanata. _____

Ipak ste se usudili putovati autom? _____

Ona je zanimala od čuđenja. _____

Uza sav napor ostali smo sami. _____

Rodilo se to dijete jednoga lijepoga svibanjskoga dana. _____

Nemoj mi tom zastavicom stalno mahati pred očima! _____

Neke stvari čovjek treba nabaviti radi vlastite udobnosti. _____

- 2.** Odgovorite na sljedeća pitanja rečenicom – najprije priložnu oznaku izrecite jednom riječju, a potom skupom riječi, kako je naznačeno u prvom primjeru.

Npr. Kada ste rođeni? → *Rođena sam zimi/jedne zime.*

Gdje biste željeli živjeti? _____

Kamo namjeravate oputovati? _____

Dokle se želite školovati? _____

S kim sjedite u klupi? _____

Otkad poznajete svog najboljeg prijatelja/prijateljicu? _____

Zašto vam je potrebno obrazovanje? _____

S kojom namjerom izlazite? _____

Čime se najčešće izražavate? _____

S kojom namjerom dolazite u školu? _____

Koliko poznajete svoje susjede? _____

Koliko ste puta zakasnili na nastavu? _____

S kim se najčešće družite? _____

Unatoč čemu želite ići na more? _____

Čime najčešće pišete zadaću? _____

3. Sastavite rečenice prema zadanim uzorcima!

S + P (i.) + POM _____

S + P (gl.) + O (i.) + POM _____

O (n.) + S + P (gl.) _____

POU + S + P (gl.) + O (i.) _____

S + P + P + O (i.) + POV _____

P + O + O + POM + POV _____

4. Povežite vrste priložnih oznaka s rečenicama u kojima se one nalaze!

priložna oznaka izuzimanja	Sinoć smo se družili s prijateljima.
priložna oznaka društva	Možemo li jesti rukama?
priložna oznaka sredstva	Unatoč snijegu idemo na izlet.
priložna oznaka količine	Volim sve kolače osim makovnjače.
priložna oznaka pogodbe	Uz malo sreće stići ćemo na autobus.
priložna oznaka dopuštanja	Stoput smo se već dogovorili.
priložna oznaka posljedice	Nasmijali smo se do suza.

5. U ulomku pjesme Dragutina Tadijanovića podcrtajte sve priložne oznake i odredite im vrstu!

Večer nad gradom

Što te sputava, srce moje, da ne progovoriš iz dubina
 Kao orgulje skrivene u crnom lišću noći?
 Noćas gledaš kako se odražava u Arnu red svjetiljaka
 Firentinskih. Zar nisi o tome davno sanjarilo
 U djetinjstvu, dok su nad glavom
 Drhtale zvijezde u vinogradu?
 Noćas, gle! Kako osjećaš vjetar što dolijeta s Arna,
 Sa rijeke koju gledaš otvorenim očima,
 A moglo bi je rukama grabiti kao vodu
 S potoka u Rastušju. U Rastušju je mati,
 Moja mati, i moje sestre, i kuća...

Most Sv. Trojstva na rijeci Arno, Firenca

6. Dopunite sljedeće definicije!

Priložna oznaka je rečenični dio koji označuje _____ .
 Najčešće su to podaci o _____ , _____ , _____ ,
 _____ ili _____ glagolske radnje. Ostali podaci još mogu biti
 _____ , _____ , _____ , _____ , _____ ,
 _____ i _____ . Prema tim podacima se imenuju vrste priložnih
 oznaka.

Priložnoj oznaci u rečenici otvara mjesto _____ . Priložna se oznaka
 sastoji od _____ ili _____ riječi tj. _____ riječi.

Priložna oznaka po vrsti riječi može biti _____ , _____ i
 _____ , imenica s _____ , imenica bez _____ .

Gramatička veza između predikata i priložne oznake zove se _____ .
 Predikat i priložna oznaka zajedno čine _____ sintagmu.

7. Sljedeću rečenicu dopunite priložnim oznakama: *Djed je zadrijemao.*

- a) _____ (mjesta)
 b) _____ (vremena)
 c) _____ (načina)
 d) _____ (uzroka)
 e) _____ (društva)

Sada prepisite tu prvu rečenicu sa svim gore navedenim priložnim oznakama! _____

8. Uz svaku priložnu oznaku iz Cesarićeve pjesme postavite pitanje i odredite joj vrstu!

U predvečerje, iznenada, _____

Ni od kog iz dubine gledan, _____

Pojavio se ponad grada _____

Oblak jedan. _____

(DOBRIŠA CESARIĆ: OBLAK)

9. U Tadijanovićevoj pjesmi podcrtajte sve priložne oznake i odredite im vrste!

Lipanjaska noć na Griču

*Kamo se djela, kamo je nestala
 Noć, tajanstvena lipanjaska noć,
 Na Griču, tisuću devetsto trideset i treće,
 Kad smo nas dvoje zaljubljenika
 Sjedili na klupi, u kutu, zagrljeni,
 Šuteći, a k nama dvoma prilazio
 Laganim korakom Goran, sav
 U zelenoj mjesečini: došavši
 Blizu nas na deset koraka,
 Stao je – ugledao dvoje nepoznatih
 (Nije nas prepoznao!), okrenuo se
 I jednakim laganim korakom nestao
 Za uglom kuće odakle je došao;
 Još dugo smo slušali škripanje pijeska
 Pod njegovim stopalima i gledali
 Dugačku njegovu sjenu kako iščezava
 U mraku. – Jače smo se stisnuli
 Jedno k drugome i uhvatili za ruke:
 Nikada Goran neće saznati da je
 Vidio te noći nas dvoje, niti ćemo mi
 Odati svoju tajnu ikome. Zna li,
 Kamo se djela, kamo je nestala
 Noć, tajanstvena lipanjaska noć?*

Strossmayerovo šetalište, Zagreb

10. Odgovorite na pitanja rečenicom u kojoj ćete upotrijebiti priložnu oznaku mjesta!

Gdje se nalaziš sada? _____

Kamo ideš popodne? _____

Kuda prolaziš idući u centar? _____

11. Napišite po tri-tri rečenice s priložnom oznakom mjesta, vremena i načina:

a) jednom riječju: _____

b) prijedložnim izrazom: _____

c) skupom atributa i imenice: _____

_____**12.** Sljedeće rečenice dopunite priložnim oznakama zadanim u zagradi!

_____ (POV) nije imao tremu _____ (POV). Osjećao se _____ (PON) i _____ (PON). _____ (POV) nije vidio svoje stare prijatelje. Svi su napustili svoj zavičaj i otišli u _____ (POM) na _____ (POM). _____ (POV) se viđaju tijekom _____ (POV), ali to više nije kao _____ (POV). Trebaju _____ (POK) sresti da bi mogli pričati _____ (PON). _____ (POV) su svi sretni i _____ (PON) čekaju sljedeću priliku.

13. Napišite rečenice sa sljedećim priložnim oznakama:

a) uz malo sreće – _____

b) jučer – _____

c) prije vremena – _____

d) svake godine – _____

e) unatoč uloženom trudu – _____

f) osim matematike – _____

g) u dobrom društvu – _____

15. U sljedećem tekstu pronađite sve priložne oznake i odredite im vrste!

Salvador Dali je umišljeni genijalac koji je nastojao šokirati javnost u svakoj prilici i pri tomu se dobro zabavljao. „Glavno je da se o meni govori, pa makar i dobro“ – izjavio je. Rodio se u Figueresu, malome katalonskom gradiću, u Španjolskoj. Inzistirao je na svom arapskom podrijetlu, govoreći da je potomak Maura koji su živjeli na jugu Španjolske od 711. do 1492. g. Sa sedam godina je sanjao da će postati Napoleon. U petnaestoj godini je u svoj dnevnik zapisao: „Bit ću genij i svijet će mi se diviti.“ Poslije je to ovako komentirao: „Otada su moje ambicije neprestano rasle, a s njima i megalomanija. Danas jedino želim biti Salvador Dali i ništa više.“

Teatar-muzej Dali, Figueres

ATRIBUT

1. Kako biste mogli izreći podcrtani atribut na što više načina, a da se ne promijeni smisao rečenice: *Mama je milovala svoju plavokosu kćerkicu.*

2. Svim imenicama u sljedećim rečenicama dodajte atribute!

Škola se nalazi u blizini. _____

Knjige su na policama. _____

Volim grad. _____

Bila sam s kolegicama na kavi. _____

Radim u tvornici. _____

Noć je padala na grad. _____

Mjesec je putovao nebom. _____

Zrak ključa od sparine. _____

Ponuda je bila prihvaćena. _____

3. U sljedećem tekstu pronađite i podcrtajte sve atribute, zatim im odredite vrstu!

O Seljačkoj buni sigurno ste već štošta naučili, a sada je vrijeme da obidete i samo poprište događaja. U Stubici još postoji stara Gupčeva lipa uz koju su vezane legende o Matiji Gupcu i davnoj 1573. godini, a na susjednom je brežuljku i plemićki dvorac Oršić iz 18. stoljeća. U njemu možete razgledati predmete koji svjedoče o slavnoj buni, a dođete li u pravo vrijeme, možete sudjelovati i u kostimiranoj viteškoj borbi.

4. Iz sljedećega teksta ispišite atribute koji se slažu s imenicom u rodu, broju i padežu!

U Hrvatskoj se povremeno izdaje prigodni novac u vrijednosti 25 kuna, kojim se obilježavaju posebne prigode poput primanja Republike Hrvatske u Ujedinjene narode.

U povodu vojno-redarstvene operacije „Oluja“ Hrvatska narodna banka izdala je zlatni dukat „Hrvatski kraljevski grad Knin“, čija je vrijednost 700 kuna.

Zlatni i srebrni kovani novac također se izdaje u posebnim prigodama kao što je bio posjet pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj 1994. ili 1700. obljetnica Dioklecijanove palače i osnutka grada Splita.

5. U sljedećim rečenicama nedostaju atributi koje ćete naći izmiješane iznad teksta. Upišite ih na odgovarajuće mjesto po smislu i gramatičkim obilježjima!

bogat, Taj, rascjepkana, sedmom, bogatih, Prvi, onog, prirodne, Stara, današnja, vlastiti, Maloj

_____ novac na Sredozemlju nastao je u _____ stoljeću prije Krista u državi Lidiji u _____ Aziji (_____ Turska), za vrijeme vladavine _____ kraljeva Gigesa i Kreza. _____ je novac izrađivan od elektruma, _____ slitine zlata i srebra. I danas se za onoga tko ima mnogo novca kaže da je „_____ kao Krez.“

_____ Grčka bila je _____ na gradove-države i svi su oni kovali _____ novac. U tome su prednjačili Atena i Korint. Na novcu su prikazivani povijest, mitologija i način života _____ vremena.

6. Opišite jednog člana svoje obitelji sa što više sročnih atributa!

7. Uz sljedeće imenice uvrstite sročne attribute!

_____ ljubav	_____ bolest	_____ škola
_____ povijest	_____ književnost	_____ terapija
_____ pecivo	_____ kuhinja	_____ priča
_____ slušalica	_____ čokolada	_____ brašno
_____ meso	_____ mlijeko	_____ vrhnje
_____ antena	_____ juha	_____ tijesto

8. Sljedeće nesročne atribute preoblikujte u sročne!

djevojka duge noge – _____

staklo prozora – _____

šum mora – _____

trg od grada – _____

lančić od srebra – _____

kolodvor za autobuse – _____

opus autora – _____

restoran škole – _____

dječak crnih očiju – _____

žena duge kose – _____

9. Pronađite atribute u sljedećim rečenicama i odredite kojim su rečeničnim dijelovima dodani!

Kinezi su se prvi počeli koristiti papirnim novcem. _____

Države imaju različite novčane jedinice ili valute. _____

Novac u ime države kuje banka. _____

Zamisao da se napravi novac vrlo je stara. _____

Sredstva plaćanja nisu bila posvuda ista. _____

U srednjem vijeku nastala je kasica prasica. _____

Profesorica je izvela učenike u prekrasni okoliš škole. _____

U ovome mjesecu slavi se Badnjak. _____

10. Razvrstajte atribute iz sljedećeg teksta u tablicu!

Dvorac Veliki Tabor nalazi se u Hrvatskom zagorju i pravo je remek-djelo srednjovjekovnog tvrđavnog graditeljstva. Dovanjen je u 15. stoljeću kada su mu dodane renesansne kule i kruništa. Uz taj je dvorac vezana legenda o zabranjenoj ljubavi između Fridrika Celjskoga i ljepotice Veronike Desinić. Kako bi prekinuo njihovu ljubav, Fridrikov otac grof Herman Celjski dao je ubiti Veroniku. Legenda kaže da su nekoliko stoljeća nakon iščeznuća obiteljske loze grofova Celjskih zidari našli žensku lubanju uzidanu u pregradu pokraj sjeverne kule dvorca.

pridjevni atribut	imenski atribut

11. Objasnite sljedeće pojmove!

a) pridjevni atribut: _____

b) imenski atribut: _____

12. Protumačite zbog čega se pridjevni atribut naziva sročni, a imenski nesročni atribut?

13. Razvrstajte atribute iz sljedećeg teksta u tablicu!

Uz kameni dvorac Vitturi u Kaštelanskom zaljevu vezana je legenda o Miljenku i Dobrili: djevojci Dobrili Vitturi i mladiću Miljenku Rušiniću njihovi očevi ne dopuštaju da se viđaju jer su im obitelji zavađene. Miljenka otac šalje u vojsku u Veneciju, a Dobrila odlazi u samostan i ondje vene od tuge. S vremenom su se kamena srca strogih očeva smekšala i ipak dopustila brak između dvoje zaljubljenih. No nakon svadbe Dobrilin otac kuburom usmrtil Miljenka. Nedugo zatim Dobrila umre od tuge.

pridjevni atribut	imenski atribut

14. Svaki atribut s imenicom uvrstite u rečenicu!

pridjevni atribut	zamjenički atribut	brojevni atribut
žuta ruža sunčan dan životni san	naše vrijeme tvoj trud njezin život	drugi razred deveta briga prvo slovo

15. Dopunite definicije!

Atribut je riječ u rečenici koja se kao bliža oznaka dodaje _____ i _____ pridjevu. U službi atributa mogu biti ove vrste riječi: _____, _____, _____ i _____.

Postoje dvije vrste atributa: _____ i _____ atribut. Prvi se još naziva _____, a drugi _____ atributom.

Pridjevni, zamjenički i brojevnici atributi su _____ atributi jer su pridjevi, zamjenice i brojevi riječi koje imaju gramatička obilježja (rod, broj i padež).

_____ se atributi ne slažu s imenicom u rodu, broju i padežu ili samo u jednome od ta tri obilježja.

APOZICIJA**1. Dopišite uz navedena imena apozicije!**

_____ Drava	_____ Čakovec
_____ Zagreb – Split	_____ Velebit
_____ Bjelolasica	_____ Trakošćan
_____ Nehaj	_____ Ivan Meštrović
_____ Dobriša Cesarić	_____ Osman
_____ Život je san	_____ Zločin i kazna

2. Dopunite rečenice apozicijom ili apozicijskim skupom!

_____ Tin Ujević napisao je _____ Bura na Braču.

_____ S. Spielberg proslavio se 1977. godine.

_____ Bliski susreti treće vrste.

Najveći _____ Ivan Gundulić napisao je _____

_____ Dubravka.

_____ „Kako je počeo rat na mom otoku“ bio je jedan od _____

_____ filmova.

_____ William Shakespeare, najpoznatiji je po

_____ Hamlet.

3. Podcrtajte u rečenicama sve imenice! Nakon toga podcrtajte sve imenske dodatke i označite strelicom na koju se imenicu odnose!

U vrtove gradskih naselja zasadili smo različito cvijeće. Bio je to književnik britka uma. Rad na tekstu započinje sređivanjem bilježaka. Upoznali smo majstore starih zanata. Ksaver Šandor Gjalski, hrvatski književnik, napisao je zbirku novela Pod starim krovovima.

Dan ukidanja ropstva slavi se u kolovozu. Toga su dana 1791. na otoku Santo Domingo robovi prvi put u povijesti dobili svoju slobodu.

4. Napišite apoziciju koja nedostaje!

grčki _____ Zeus

renesansni _____ Dubovac

mitski _____ Odisej

srednjovjekovni _____ Ozalj

povijesni _____ Osman

svjetovna _____ Robinja

engleski _____ Byron

hrvatska _____ Zagreb

religiozna _____ Suze sina razmetnoga

biblijski _____ Mojsije

petrarkistički _____ Hanibal

Lucić dubrovačka _____ Stradun

Zračna snimka starog grada Ozlja na rijeci Kupi

5. U sljedećem tekstu pronađite i podcrtajte sve apozicije!

Dvorac Trakošćan srednjovjekovni je zamak koji je sredinom 19. stoljeća bio pregrađen u neogotičkom stilu, poput mnogih njemačkih dvoraca uz rijeku Rajnu. Danas je to muzej u kojemu se može osjetiti duh feudalnog vremena i doživjeti svakidašnjica srednjovjekovnog života. Krajolik oko utvrde Trakošćana zaštićen je kao park-šuma.

6. Objasnite razliku između imenskog atributa i apozicije!

7. Dopunite definicije!

Apozicija je _____ koja se dodaje _____ i slaže se s njom u _____.

Apozicija koja se ne slaže s imenicom u _____ naziva se _____.

Apozicijskim skupom nazivamo _____.

Naziv apozicije dolazi od _____ riječi appositus što znači _____.

REDOSLIJED RIJEČI (REČENIČNIH DIJELOVA) U REČENICI

1. Dopunite definicije!

Neutralni redosljed riječi u rečenici čine _____ i _____.

Kada dođe do odstupanja u tom poretku riječi, riječ je o _____ ili _____.

Pridjevski atribut se najčešće nalazi _____ imenice.

Apozicija je obično _____ imenice.

Zanaglasnice _____ doći na početak rečenice.

Automatizirani red riječi odnosi se na _____ i _____.

2. Odaberite rečenice koje su pisane neutralnim redom riječi!

Marija Jurić Zagorka je poznata književnica.

O Seljačkoj buni sigurno ste već mnogo čuli.

U Stubici još postoji stara Gupčeva lipa. Plemićki dvorac Oršić potječe iz 18. stoljeća.

Zagorje je riznica neobičnih jela.

Nije riječ o klasičnom muzeju smještenom u zgradi.

Zidine staroga grada obavija legenda o Čehu, Lehu i Mehu.

Gupčeva lipa – posljednji „živi svjedok” Seljačke bune iz 1573. godine

ANALIZA GRAMATIČKOG USTROJSTVA REČENICE (VJEŽBANJE)

1. Analizirajte gramatičko ustrojstvo sljedećih rečenica!

Prvi put sam ga ugledao šetajući s tatom po kamenjaru. Putovanja te nauče mnogo toga. Roditelji su mi još davnih dana usadili pravilan sustav vrijednosti. Te su mi se riječi urezale duboko u pamćenje. Poslije sam na putovanjima viđao svašta. Lopove bijele, crne i žute. Ali i divne Španjolce, Argentine, Kanađane i Indijance iz plemena Aymara. Naučio sam procjenjivati ljude. Ništa više i ništa manje. Nekima je život od nas podijelio bolje karte. Svatko je odgovoran za svoj život. Prave se vrijednosti ne kriju u skupoj odjeći. Svi smo mi ljudi pod kapom nebeskom. Svi imamo pravo na poštovanje. Svi zaslužujemo poštovanje svoje okoline bez podcjenjivanja.

2. Podcrtajte sve predikate u sljedećim rečenicama!

*Treći festival hrvatskoga animiranog filma održat će se 24. ožujka u kinu Europa.
Budite i vi ondje.*

Podržite naše filmaše.

Među njima ćete naići i na pokojeg vršnjaka.

Jeste li znali da je jedini hrvatski film koji je osvojio Oskara upravo crtić?

Film Dušana Vukotića Surogat 1962. pomeo je konkurenciju i osvojio prestižan kipić.

Nastao je u prostorijama Zagrebfilma koji se nekoliko godina kasnije proslavio još jednim animiranim junakom – Baltazarom.

3. Odredite subjekte u sljedećim rečenicama!

Na sajmu možete omirisati ručno rađene sapune.

To je tradicionalno natjecanje u sinkroniziranom klizanju.

Prava je klizačka poslastica zajamčena.

Judo je olimpijski sport.

Oduševi profesoricu hrvatskog i predloži joj da obilježite Goranovo proljeće.

To je tradicionalna manifestacija 21. ožujka, na dan pjesnikova rođenja.

Napisao je mnoštvo stihova.

4. U sljedeće rečenice uvrstite priložne oznake različitih vrsta!

Volite li se voziti _____ (POV) _____ (POS) s _____ (PODr)?

Volontiranje možete naučiti _____ (POM) _____ (POUvj).

Maturanti su naučili sve _____ (POI).

Dobijali su utakmicu za utakmicom _____ (PODop).

Ne bi postigao takve rezultate _____ (POUvj.).

Ptica je _____ (PON) kružila _____ (POM).

Treba vam _____ (POK) mašte da se vratite u prošlost.

_____ (POUzr) putovanje je odgođeno.

Rečenice po gramatičkom ustrojstvu

REČENICE PO SASTAVU

1. Pored sljedećih rečenica napišite jesu li jednostavne (J) ili složene (S)!

Mjesecima čitam vaša pisma.

Mjesecima čitam vaša pisma u kojima se uglavnom tužite.

Pretpostavimo da je sve to uistinu tako.

Na traženje odgovora možete potratiti cijeli život.

Zašto ne biste osvojili ono brdo?

Zašto ne biste osvojili ono brdo što ga stalno gledate kroz prozor učionice?

Dolazi proljeće.

Dolazi proljeće, probudite pustolova koji čuči negdje duboko skriven u vama.

Ondje možete pogledati različite proizvode od vune, omirisati ručno rađene sapune, okusiti prirodne sokove.

Prije više od pedeset godina svijet je rekao „nikad više“ strahotama Drugoga svjetskog rata.

2. Dopunite definicije!

Rečenice se razvrstavaju u skupine po _____. Po tom se kriteriju rečenice dijele u dvije velike skupine: _____ i _____ rečenice.

Rečenice u kojima se osnovno gramatičko ustrojstvo pojavljuje samo jednom naziva se _____ rečenica. Ona ima dvije podvrste: 1. _____ rečenica ima samo P ili P i S, 2. _____ rečenica osim predikata i subjekta ima i objekt i/ili priložnu oznaku.

Složene su rečenice one koje _____.

Nastaju na tri načina: 1. _____ 2. _____ i 3. _____.

Dijelovi složene rečenice od kojih je sastavljena nazivaju se _____ ili _____.

3. Od zadanih riječi sastavite rečenice po uputama! Oblik riječi smijete mijenjati.

živjeti, otok, Hrvatska, Cres, najveći, pobjeđivati, veličina, nebo, površina, zanimljivost, zrak, prometno, dosadno, nikakav, veza, zrakoplov, osjećati se, kontrolor, let, pravi, poput, kao

a) jednostavna neproširena rečenica: _____

b) jednostavna proširena rečenica: _____

c) rečenični niz: _____

d) nezavisno složena rečenica: _____

e) zavisno složena rečenica: _____

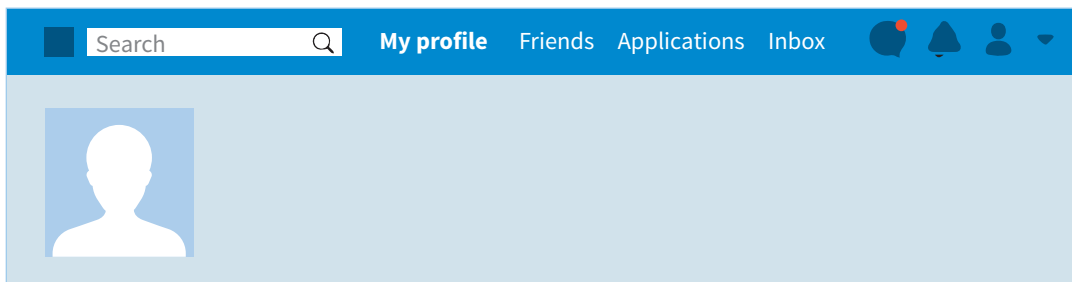
4. Zadane ishodišne rečenice sklopite po uputama!

Ivan je ljutito isključio računalo. Žalio je što je išao na taj glupi facebook. Tanjin komentar razbuktao je u njemu ljubomoru.

a) rečenični niz: _____

b) nezavisno složena rečenica: _____

c) zavisno složena rečenica: _____

5. Razvrstajte sljedeće rečenice u tablicu!

Ivan je sam. Marta, Tanja i Ana opet idu na piće. Od Martinog komentara postao je nervozan. Vratio se po torbu. Odjurio je iz stana. Na ulici je sreo Marka. Bili su vršnjaci. Odrasli su zajedno, igrali se od malih nogu. Marko, na žalost, nije mogao sudjelovati u igrama na igralištu jer je od rođenja bio bolestan. Zarana se naviknuo na njegove čudne fore.

JEDNOSTAVNE REČENICE		SLOŽENE REČENICE
NEPROŠIRENE	PROŠIRENE	

6. Odredite rečenice po sastavu iz prve strofe Matoševe pjesme 1909!

Na vješalima.(1) Suha kao prut.(2)

Na uzničkome zidu.(3) Zidu srama. (4)

Pod njome crna zločinačka jama,(5)

Ubijstva mjesto, tamno kao blud.(6)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

7. Sljedeće spojeve riječi preoblikujte u jednostavne proširene rečenice!

a) noć u parku – _____

b) sreća u životu – _____

c) osmijeh na licu – _____

d) prijateljstvo među ljudima – _____

NEZAVISNO SLOŽENE REČENICE

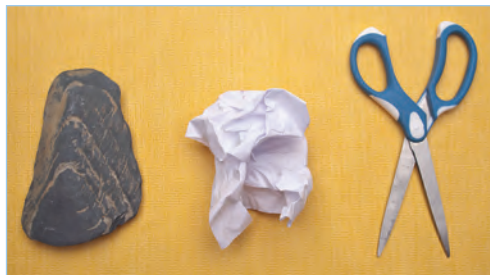
1. Napišite veznike sljedećih nezavisno složenih rečenica!

- a) sastavni veznici: _____
- b) rastavni veznici: _____
- c) suprotni veznici: _____
- d) isključni veznici: _____
- e) zaključni veznici : _____

2. Od sljedećih polazišnih rečenica načinite nezavisno složene rečenice:

Škare režu papir. Papir omata kamen. Kamen razbija škare. Škare, papir i kamen predstavljaju ravnotežu.

- a) sastavna rečenica: _____
- b) rastavna rečenica: _____
- c) suprotna rečenica: _____
- d) isključna rečenica: _____
- e) zaključna rečenica: _____

3. Dopunite definicije!

Nezavisno složene rečenice sastoje se od _____ koje _____ jedna o drugoj. Svaka je surečenica _____ cjelina. Veznici nezavisno složenih rečenica _____ surečenici. Ishodišne se rečenice povezuju ili _____ u nezavisno složene rečenice _____. Taj je način vrsta rečeničnog povezivanja surečenica u rečeničnu cjelinu uz pomoć _____.

Nezavisno složene rečenice imaju pet podvrsta: _____, _____, _____, _____ i _____.

Zarezom se odvajaju samo _____, _____ i _____ rečenice.

4 Odredite vrste nezavisno složenih rečenica i zaokružite njihove veznike!

Mama me je posramila i ja sam naučio bitnu životnu lekciju. _____

Svi su došli, jedino mu najbolji prijatelj nije mogao. _____

To je za vas dobro, ali ne pretjerujte! _____

Izašao je na kraj ulice i vidio ekipu. _____

Nekima je život podijelio bolje, a nekima lošije karte. _____

U školi je ugledao ravnatelja ili Rokova oca? _____

Neki su se rodili bogatiji, a neki siromašniji. _____

Nije se osjećala najbolje, stoga se zavukla u krevet. _____

Vole putovati, ali se uvijek vraćaju na svoje polazište. _____

Svi znaju tajni put, samo on ne. _____

Treba govoriti istinu, ali i biti obziran prema drugima. _____

Bilo je mračno popodne, pa je upalio svjetiljku. _____

Ta kuća nije siva, nego je boje cementa. _____

Rodbina je stigla, dakle možemo početi s ručkom. _____

5 Povežite sljedeće surečenice tako da dobijete smislenu nezavisno složenu rečenicu!

Stablo se osušilo _____ a tebe još nema.

Ili idem u kazalište _____ dakle početak će predstava.

Polako počinje predstava, _____ jedino njega nisam.

Svjetla su se pogasila, _____ pa su ga posjekli.

Sve sam prijatelje pozvala, _____ ili ostajem kod kuće.

6 Dopunite sljedeće surečenice novima čiji će sadržaj biti suprotan sadržaju prve!

Voljela bih ići na more, _____

Sutra počinje godišnji odmor, _____

Neki su ljudi razumni, _____

Moji učenici uče, _____

Kupila mu je nove cipele, _____

Nije prestala pisati pisma, _____

7. Sljedeće rečenice, posuđene iz pjesama Zvonimira Baloga, dopunite nezavisnim veznici-
ma i zarezima ako je potrebno!

Često Savu panika hvata _____ se razlije po šumama.

Dunav i nije prilika neka vrlo _____ je pun smeća i mulja do grla.

Bila je Austrijanka po nacionalnosti _____ nema u nje stalnosti.

Sad je san _____ sad java.

Skradin je ulovio za škrge _____ se savila.

Mirna svagda zna što hoće _____ joj voda ne klokoće.

Danas na Velebitu uspijeva golet _____ i takva može ga se voljet.

Po njemu još gdjekad medvjedi sišu tetrapake _____ tranzistore navijaju.

Na Žumberku svaki striček pije cviček _____ vidi dvije sobice namjesto jedan sobiček.

Luka Vukovar na Dunavu

8. Ispravite pogrešno napisane nezavisno složene rečenice!

Nisu stigli niti na vlak niti na autobus. _____

Nazovi me, ili nemoj me zvati! _____

Napisao je pjesmicu i naučio je napamet i izveo ju je pred razredom. _____

Bili su svi ponosni na njega a on je bio ravnodušan. _____

9. U sljedećim narodnim poslovicama nedostaju nezavisni veznici. Nadomjestite ih!

- a) Bolje grob _____ rob.
- b) Boj ne bje zlačano oružje, _____ srce u junaka.
- c) Mi o vuku, _____ vuk na vrata.
- d) Bolje spriječiti _____ liječiti.
- e) Bio u Rimu, _____ nije Pape vidio.
- f) Brat bratu, _____ Bog svima.
- g) Ispeci _____ reci!
- h) Bolje ikad _____ nikad.
- i) Navika je dobar sluga, _____ loš gospodar.
- j) Prvo skoči _____ reci „hop“!
- k) Vuk dlaku mijenja, _____ ćud nikada.
- l) U nevolji ne treba plakati, _____ lijeka tražiti.
- m) Zlato se u vatri kuša, _____ ćovjek u nevolji.
- n) Svugdje pođi, _____ kući dođi!

10. Poslovicama (tj. nezavisno složenim rećenicama) iz 9. zadatka odredite vrstu!

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____
- h) _____
- i) _____
- j) _____
- k) _____
- l) _____
- m) _____
- n) _____

11. Odredite vrstu sljedećih nezavisno složenih rečenica!

Glumio sam u onoj predstavi, ali se nisam dobro osjećao. _____

Osjećao sam fizičku slabost, stoga što cijeli dan nisam jeo. _____

Hoću li glumiti do kraja ili ću odustati? _____

Posljednjim sam snagama izgovarao zadnje rečenice i nisam odustao. _____

REČENIČNI NIZ

1. Od sljedećih jednostavnih rečenica sklopite tri različita rečenična niza u kojima ćete upotrijebiti:

- a) zarez i dvotočje
- b) točku sa zarezom i crticu
- c) samo zarez.

Vremenska prognoza je idealna. Idemo na godišnji odmor. Odlično ćemo se provesti.

a) _____

b) _____

c) _____

2. Odredite vrstu sljedećih bezvezničkih rečenica!

Ideš – ostaješ? _____

„Mlačna noć; u selu lavež; kasan ćuk il netopir“ (Matoš) _____

Zvoniti ne umijem, prestati ne smijem. _____

Neće vrijeme za nama, mi moramo za njim. _____

Naoblačilo se: kiša će. _____

Daj prst – ode ruka. _____

Ni luk jeo, ni luk mirisao. _____

Oteto – prokleta. _____

Puno baba, kilavo dijete. _____

3. Jednostavne rečenice iz sljedećih stihova Antuna Gustava Matoša povežite u rečenični niz!
Koji ćete rečenični znak upotrijebiti?

Gledao sam te sinoć. U snu. Tužan. Mrtvu. _____

Na vješalima. Suha kao prut. Na uzničkom zidu. Zidu srama. Pod njome crna zločinka-
ka jama. _____**4.** Dopunite surečenice novom, ali bez veznika! Zatim odredite vrstu rečeničnoga niza!

Sipaj mi vode, _____

Otkopčaj mi kaput, _____

Dodaj mi sol, _____

Skuhaj mi kavu, _____

Otprati me do ulaza, _____

Zovi me kasnije, _____

5. U rečeničnom nizu iz novele Antuna Gustava Matoša *Balkon* okomitom linijom odijelite surečenice, zatim im dajte redne brojeve, a na kraju objasnite kakav je odnos između susjednih surečenica!

Vi ste zloban, pakostan, ja se srdim, ozbiljno srdim. _____

Vi ste postali neotesan, zajedljiv, niste „šik“, ne umijete zabavljati dame, niste kavalir. _____

Balkon, moj stari balkon se probudio, oživio, uskrasnio! _____

ZAVISNO SLOŽENE REČENICE

1. Dopunite definicije!

Zavisno složene rečenice sastoje se od _____ surečenica.

Glavna je surečenica _____, a zavisna _____ o glavnoj.

Rečenica u koju se uvrštava druga naziva se _____ a ona koja se uvrštava u ustrojstvo druge rečenice _____ rečenica.

Zavisno složene rečenice nastaju _____.

Veznik u zavisno složenim rečenicama pripada _____ rečenici.

Vrste zavisno složenih rečenica određuju se prema _____ uvrštavanja zavisne rečenice u ustrojstvo glavne. Prema službi zavisne rečenice u odnosu prema glavnoj razlikuju se _____, _____, _____ i _____ zavisno složena rečenica.

2. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte glavne rečenice i zaokružite veznike!

Ako se čini da je sve u redu, očitó ste nešto previdjeli.

Uvijek kad krenete nešto učiniti, nešto drugo treba učiniti prije toga.

Uvijek je nasporiji red u kojem stojite.

Da biste dobili kredit, najprije morate dokazati da ga ne trebate.

Kad nešto pospremite na „sigurno mjesto”, to više nećete moći naći.

Kad konačno imate dovoljno memorije, nemate dovoljno mjesta na disku.

Ako kasnite, i autobus će kasniti.

Čim operete auto, past će kiša.

Kaos uvijek nadvlada jer je organiziraniji.

(MURPHYJEVI ZAKONI, WWW.OS-POPOVAC.SKOLE.HR)

3. Umjesto podcrtanih rečeničnih dijelova uvrstite zavisnu rečenicu i tako načinite zavisno složenu rečenicu!

Nakon kiše pustinja se pretvorila u zelenu oazu. _____

Pustinju sam posjetila kao član ekspedicije. _____

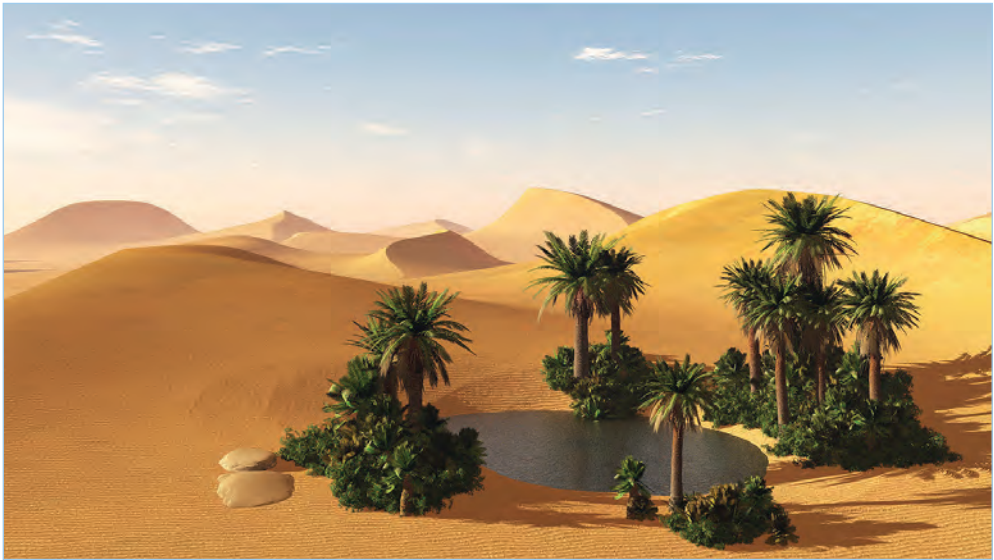
Ondje živi nekoliko skupina mungosa. _____

Naviknuti su na redovite posjete znanstvenika. _____

Onamo dolaze i najpoznatije filmske ekipe. _____

Prve večeri imali smo prilike razgovarati s članovima ekipe. _____

Uzbuđeno su nam prepričavali svoje doživljaje. _____

4. Dovršite sljedeće zavisno složene rečenice u skladu s veznicima i sadržajem glavne rečenice!

Kuća mu je da _____

Naučili su kako _____

Dođi kad _____

Vrati mi loptu koju _____

U izlogu smo ugledali hlače koje _____

Vrlo je vjerojatno da _____

Učinio je što _____

Uputila mi je pogled koji _____

Tko _____ , uvijek ima mnogo prijatelja.

Ako _____ , sve ću stići naučiti.

Toliko sam se obradovala da _____

Strpljiva sam da _____

Provjeravam da _____

Provjeravam kao _____

Predikatna rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte predikatne rečenice!

Budi kakav jesi!
Parkovi su kakvi već jesu u to doba godine.
Neka slike budu čije su i dosad bile.
Moj je tata da mu nema ravnog.
To je što je.
Kuća mu je da ti pamet stane.
Koncert je bio da ne može biti bolji.

2. Sljedećim glavnim rečenicama dodajte predikatnu surečenicu!

Frizura mi je _____ .
 Svečanost u školi je bila _____ .
 Radnja iz matematike je _____ .
 Osmijeh mu je _____ .
 Otkriće je _____ .
 Novi film je bio _____ .

3. Odredite jesu li sljedeće tvrdnje točne!

U predikatnim rečenicama suodnosne riječi su odnosne zamjenice.	T	N
U predikatnim rečenicama cijela rečenica je kao dio imenskog predikata.	T	N
Predikatne rečenice povezuju se pokaznim zamjenicama.	T	N
U predikatnim rečenicama se u glavnu rečenicu uvrštava glagolski P.	T	N

Subjektna rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte subjektne rečenice i zaokružite u njima veznike!

Nije bitno kako je tko odjeven.
Bitno je samo što govori i što nosi u srcu.
Tko se zadnji smije, nije upoznat sa svim činjenicama.
Onaj tko hrče, uvijek će zaspati prvi.
Tko rano rani, cijeli dan mu se spava.
Tko vam je u srcu, ondje će i ostati.

2. Započete rečenice dovršite subjektivnim zavisnim rečenicama!

- Na odredište će stići prvo _____ .
- Peticu su dobili samo _____ .
- Posjetili su nas oni _____ .
- Jako je vjerojatno _____ .
- Opće je poznata stvar _____ .
- U školi se priča _____ .
- Na kazališnu će predstavu doći _____ .
- S mora vam šalju pozdrave _____ .

3. Pronađite drugi dio zavisno složene subjektivne rečenice, tj. poslovice i povežite ga s prvim!

Tko rano rani,	ne boji se gladi.
Tko drugome jamu kopa,	njegova djevojka.
Tko se dima ne nadimi,	dvije sreće grabi.
Tko pita,	taj i griješi.
Tko radi,	sam u nju pada.
Tko radi,	ne skita.
Tko prvi,	njemu dvije.
Tko pjeva,	taj se vatre ne nagrije.
Tko umije,	zlo ne misli.

4. Podcrtane subjekte sljedećih jednostavnih rečenica preoblikujte u zavisnu subjektivnu rečenicu!

- Na koncertu su bili ljubitelji rock grupe. _____
- U nevolji se poznaje prijatelj. _____
- Vrijeme je novac. _____
- Dug je zao drug. _____
- I ćorava koka zrno nađe. _____
- Na mucu se poznaju junaci. _____
- Sit gladnom ne vjeruje. _____
- Svaki završetak je dobar. _____
- Svačije je ničije. _____
- Kukavice ne profitiraju. _____

Objektna rečenica

1. Podcrtajte objektne zavisne rečenice!

*Ne sjećam se koji smo film gledali.
 Bitno je zapamtiti da nismo svi rođeni pod sretnom zvijezdom.
 Svi zaslužujemo da se okolina prema nama odnosi bez podcjenjivanja.
 Prave se vrijednosti ne kriju u skupim odijelima ili titulama.
 Tek sam sad shvatio tko je moj najbolji prijatelj.
 Nitko ne primjećuje kad stvari idu kako treba.
 Ljudi će povjerovati sve što prošapćete.
 Tko ima pameti, ne treba mu sreće.
 Blago onom tko ima prijatelje.*

2. Podcrtane objekte u sljedećim jednostavnim rečenicama zamijenite objektom zavisnom rečenicom!

Dobro se dobrim vraća. _____

Veselimo se palačinkama za ručak. _____

Profesorica me pitala za jučerašnji izostanak. _____

Nitko ne zna za njihovo podrijetlo. _____

Dobili ste zasluženo. _____

Ne znamo veličinu svojega duga. _____

Baka nije pamtila toliko dugu vručinu. _____

Nismo mogli razumjeti njegove namjere. _____

3. U pjesmi Zvonimira Baloga *Susak* podcrtajte subjektne i objektne surečenice i obilježite ih njihovim znakovima!

*Tko ne zna za otok Šipan,
 običan je klippan.
 A tko nije čuo za Susak,
 taj je pravi gusak.*

*Tko ne zna da oko Suska
 more pljuska,
 more suska,
 da su zdanja tamo uska,
 a ljudi široka duha,
 da se od uha do uha smiju,
 da žene najljepše suknje šiju
 uz veliki napor i muku,
 kad izlaze u šetnju,
 po deset odjednom obuku....*

4. Sljedeće dijaloge prepisite u nepravni govor tako da dobijete objektne zavisno složene rečenice!

Marko: – Zašto si obukla tu kratku minicu? – _____

Hana: – Mislila sam da će ti se sviđati. – _____

Marko: – Poslije škole idemo meni. – _____

Hana: – Rekla sam ti da ne mogu, imam dramsku. – _____

Marko: – Opet? Stalno nešto imaš! – _____

Hana: – Nije istina! – _____

Priložna ili adverbna rečenica

VRSTE PRILOŽNIH REČENICA

Mjesna rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte mjesnu surečenicu!

Gdje ima dima, ima i vatre.

Gdje ima smijeha, bude i plača.

Gdje velika zvona zvone, tu se mala ne čuju.

Kud svi Turci, tu i ćelavi Mujo.

Gdje se komisija vodi, tu je prijateljstvo zbogom! (Šenoa)

2. Dopunite sljedeće rečenice mjesnim surečenicama!

Crtaju krugove _____ .

Ići ćemo na maturalac _____ .

Djeca su potrčala na onu stranu _____ .

Antun Gustav Matoš putovao je _____ .

Najljepše mjesto na svijetu je _____ .

O upisima se informirajte _____ .

Dunav utječe u Crno more _____ .

Moji susjedi putuju u Ameriku _____ .

Nikada nema tame _____ .

3. Preoblikujte sljedeće rečenice u zavisno složenu mjesnu rečenicu!

Našli su blago na mjestu nekadašnjeg dvorca. – _____

Turisti su stigli iz središta kontinenta. – _____

Ratovi počinju kod nesložnih naroda. – _____

Rođen sam kraj šume. – _____

Vraćali su se na mjesto polaska. – _____

U mraku sve izgleda tamno. – _____

Živjela baka u svojoj kućici na kraju sela. – _____

Tvrđava se nalazi na hridi izvan zidina. – _____

Stradun se proteže između dvojih gradskih vrata. – _____

4. Iz stihova Marinka Kovačevića ispišite mjesnu rečenicu!

*I tu
u tamnoj sobi,
gdje nema sjaja
zvijezda, ni mjeseca –
podigne se stih
i u gluhoj samoći
zasvjetluca.*

5. Odgovorite na sljedeća pitanja tako da svoj odgovor oblikujete u zavisno složenu mjesnu rečenicu!

Gdje ste rođeni? _____

Gdje ste bili na razrednom izletu? _____

Kamo želite putovati za odmor? _____

Odakle potječu vaši roditelji? _____

Kuda prolazite putujući u glavni grad? _____

Dokle ćete se voziti biciklom? _____

Vremenska rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte vremensku surečenicu i zaokružite veznike!

Imao sam možda dvanaest godina kada me mama odvela na kinopredstavu.

Kad zagusti, svi nestanu.

Sve radi bolje kad je uključeno.

Ne možete znati koliko je duboka lokva dok ne stanete u nju.

Kad vam voda dođe do grla, zatvorite usta.

Cvijet je najljepši dok je neubran.

Kad mačka ode, miševi kolo vode.

Kad stari pas laje, valja vidjeti šta je.

Lonac ide na vodu dok se ne razbije.

Pošto se napiješ vode, ne muti izvor za sobom.

Željezo se kuje dok je vruće.

Takvog čeda ne vidjeh ni onda kada su mi u očima plovili ostaci prvog momačkog sna.

(A. G. Matoš)

Tvrdoglavu ustrajete dok se potpuno ne iscrpите.

2. Dopunite sljedeće rečenice vremenskim surečenicama!

Srela sam svoju bivšu razrednicu _____

Volim gledati dugo vodu _____

Na laganoj vatri zagrijte šećer _____

Sobovom mladunčetu otpadnu rogovi _____

Renesansna je književnost započela _____

Natjecali smo se u trčanju _____

3. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte vremensku surečenicu pa je zatim preoblikujte u priložnu oznaku vremena!

Kad pročita neku knjigu, svatko je doživi na svoj način. _____

Kad se snima film prema nekoj knjizi, daje se jedna vizija knjige koja može biti slična vašoj. _____

Kad napokon jednom odbacite taj joystick i uronite u knjigu, i gledanje filmova nakon toga će biti veći gušt. _____

Dok se ne odlučite na taj hrabri korak, imate sreću što ovaj mjesec igraju dvije ekranizacije u kinima. _____

4. Ispišite vremensku rečenicu iz sljedećeg kratkog ulomka!

Kad bi se baka laganim korakom uputila prema uglu sobe u kome je stajala škrinja i kad bi ispod pregače vadila ključ koji je samo ona imala, djeci bi preletio smiješak preko lica.

Sjetila se baka davnih vremena kad je vezla posebni motiv na bijeloj djedovoj košulji.

(LJUBICA BALOG: CRVENA ŠKRINJA, SMIB, BR. 1. RUJAN 1996.)

5. Sljedeće rečenice preoblikujte u zavisno složenu vremensku rečenicu!

Slavonska je šuma najljepša ujesen. _____

Doputovali smo na more u vrijeme najveće žege. _____

Nakon pranja kosu isperite čajem od kamilice. _____

Hrvatska je himna nastala za vrijeme ilirskog pokreta. _____

Za praznike putujem baki na selo. _____

Početak školske godine srest ću prijatelje. _____

Načinska rečenica**1.** Odgovorite na sljedeća pitanja načinskom rečenicom!

Kako procjenjujete nepoznate ljude? _____

Na koji način birate sebi prijatelje? _____

Kako učite napamet pjesmicu? _____

Kako njegujete svoja prijateljstva? _____

Na koji način zahvaljujete drugima na darovima? _____

2. U sljedećim zavisno složenim rečenicama iz pripovijetke *Cvijet sa raskršća* Antuna Gustava Matoša podcrtajte načinsku surečenicu!

Zemlja, šuma, modre planine dršću, trepere, kao da će se probuditi, uskrsnuti.

Za glavom mi netko diše tako voljko i spokojno kao da spava.

Sklopila sjenaste vjeđe kao da spava.

Po ustima pipaju prsti mirišljavi i mekani, pipaju oprezno kao da modeluju.

Sve je tako prožeto sjajem da bi svijet, čini mi se, sijao kao dragulj u pomrčini da sunce iznenada ugasne.

3. Dopunite sljedeće rečenice načinskim surečenicama!

Trčao je tako brzo _____

Uvjeti za prijemni su bili toliko strogi _____

Skuhajte čaj tako _____

Turci su razrušili domovinu _____

Mladi su igrali kolo kao _____

Mi ćemo te čuvati i paziti kao _____

4. Preoblikujte sljedeće rečenice u zavisno složenu načinsku rečenicu!

Marica je snažno pogledala u njega. _____

Paprena metvica se često koristi kao dodatak slasticama. _____

Leptir zvani „lastin rep“ leti kao samac. _____

U ovoj se zabiti osjećam nesigurno. _____

U priči Sanje Pilić Ivica se smrtno zaljubio u Julišku. _____

Na nju se pouzdano možete osloniti. _____

5. Iz sljedećega ulomka ispišite načinske rečenice!

Trava je pod stablom bila tako zelena, mekana kao da je raščešljana drvenim češljem, a sjena je stvarala finu čipku na tlu, u kojoj bi radoznalo oko, uz pomoć mašte, raspoznavalo likove iz pokretnog kazališta sjena. Čak i onda kad smo svi otišli, jabuka nije prestala rađati, za namjernike i susjede. Plodovi su padali u travu, osipali se staračkim pjegama, trunuli, no ona je ostala kao da je čuvarica imanja.

(PREMA BOŽICA JELUŠIĆ: NAŠA STARA JABUKA, SMIB, BR. 1. RUJAN 1996.)

Poredbena rečenica

1. Dopunite sljedeće rečenice poredbenim surečenicama!

Što više treniramo _____

Što više pada snijeg _____

Kraj srednje škole shvatite _____

Učinak je to bolji _____

Što vjetar jače udara _____

Rezultati ispita će biti to uspješniji _____

Što je mama više vikala _____

To je pružao veći otpor _____

Što mu je više otvarala svoju dušu _____

To je bilo manje kupača u moru _____

Koliko više žrtvuješ svoje ja, toliko _____

Uzročna rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte uzročnu surečenicu!

Ljetni su kampovi dobri zato što su zabavni.

S obzirom na to da oldtimeri ne zadovoljavaju ni osnovne sigurnosne i ekološke standarde, njihov je proces registriranja nešto skuplji.

Sunce navečer zalazi zato da čovjeku ne dosadi.

Svaka siromašna djevojka mora iskoristiti svoju mladost, jer inače se nađe na cjedilu.

Mladost imamo da bismo činili gluposti.

Osmijeh se ne može kupiti jer mu vrijednost daje jedino spontanost i dragovoljnost.

Oboružaj se strpljenjem, jer je razboritost pohvalna osobina.

Nijesam umio biti strpljiv jer ljubav ne pozna te riječi. (V. Novak)

2. Dopunite sljedeće rečenice uzročnim surečenicama!

Beremo plodove _____

Ljetni su kampovi nastali _____

Neki su učenici pali na maturi _____

Kako nisu napravili zadaću _____

Budući da svaki dan slušam vijesti _____

Kako mi nije bila poznata _____

Za sat nismo pročitali lektiru _____

Kupio je cvijeće majci _____

3. Zamijenite uzročni veznik u ovoj uzročnoj rečenici:

Metvica se upotrebljava kao dodatak slasticama jer njezin ekstrakt hladi i osvježava.

4. Ispišite uzročnu rečenicu iz kratkoga ulomka!

U tvornici Gavrilović mora biti sve „kao u apoteci“! Zašto? Strogo pazimo na higijenu i čistoću našeg pogona jer proizvodimo hranu koja mora biti ukusna i potpuno zdrava.

5. Preoblikujte sljedeće rečenice u zavisno složenu uzročnu rečenicu!

Zatvaram prozor zbog propuha. _____

Ne jedem kruha zbog dijete. _____

Cintekova je sudbina tužna zbog propadanja plemstva. _____

Uplašio se zbog čudnih zvukova. _____

Morala je zatvoriti sve prozore zbog velike buke. _____

U kinima su više puta projicirali film zbog velikog interesa publike. _____

Ivica Kičmanović je poludio zbog Laurinog zločina. _____

Namjerna rečenica

1. Dopunite sljedeće rečenice namjernim surečenicama!

Pohađam gimnaziju _____

Poći ću prečicom _____

Djeca su prešutjela istinu _____

Ravnatelj je raspisao natječaj _____

Sve su se ekipe prijavile na turnir _____

Maja se upisala u jezičnu školu _____

2. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte namjernu surečenicu!

Da bi lakše funkcionirali, kampovi su organizirani vojnički.

Zaklonimo se da nas ne vide iz dvorca. (A. G. Matoš)

Baka je polagano, da joj se sadržaj ne prospe, izvlačila ruku. (Ljubica Balog)

Rano sam ustala da čujem prvi cvrkut ptica.

Potrčali su nizbrdo ne bi li stigli zadnju kočiju.

Svake godine ljetujemo na moru kako bismo regenerirali organizam.

Pa čovjek zato i živi da bere cvijeće zadovoljstva. (Gogolj)

3. Preoblikujte sljedeće rečenice u zavisno složenu namjernu rečenicu!

Ivica se doselio u Zagreb radi školovanja. _____

Potrčao je kući radi bržeg dolaska. _____

Djeca žure na dvorište radi igre. _____

Duže se zadržala se u crkvi radi molitve. _____

Svi su išli u ordinaciju radi vađenja krvi. _____

4. Odgovorite na sljedeća pitanja namjernim rečenicama!

S kojom namjerom ste posjetili prijatelje? _____

S kojim ciljem učiš engleski? _____

Radi čega je otac prestao pušiti? _____

S kojom namjerom skupljate stare časopise? _____

Radi čega sadite drveće? _____

Posljedična rečenica**1.** U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte posljedičnu surečenicu!*Sunce grije, gori tako zlatno i sjajno da kamenje i krute hridi dođoše od tog sjaja mekani i puni života kao bilje. (A. G. Matoš)**Muha mi padala na vlažan vrat, kinjila me i mučila da me probijaše nenasosan znoj. (A. G. Matoš)**Bio je toliko umoran da je zaboravio na vrijeme.**Pjevala je tako glasno da je svima paralo uši.***2.** Dopunite sljedeće rečenice posljedičnim surečenicama!

Vjetar je tako puhao _____

Plivao je tako dobro _____

Promet je toliko gust _____

Zalupio je vratima tako jako _____

Svoju sam ulogu odglumila tako uspješno _____

Pisao je cijelu noć da _____

Oluje traju tako dugo da _____

3. Sljedeće jednostavne rečenice preoblikujte u zavisno složene posljedične rečenice!

Smijali smo se do suza. _____

Sportaši se svaki put natječu do posljednjeg daha. _____

Usljed velikog prometa došlo je do pometnje. _____

Princeza je princa dovela do prosjačkog štapa. _____

Istraživači su došli do rezultata svoga rada. _____

Radnici su radili naporno do znoja. _____

Pogodbena rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte pogodbenu surečenicu i zaokružite veznik!

Ako kasnite, javni prijevoz je točan.

Ako ste točni, javni prijevoz kasni.

Da se stvari prepuste slučaju, bile bi bolje.

Imate li malo volje, slične bombone možete napraviti i kod kuće.

Ništa nije nemoguće ako to radi netko drugi.

Ako mi ne možeš pomoći, nemoj mi odmagati.

Ako se igla oklizne na ploči, proizvest će jači zvuk.

Ako volite sklapati nova prijateljstva, onda su ljetni kampovi upravo za vas.

Da bijaše noć, scijenio bih gledati mjesječarku. (A. G. Matoš)

Ako nemate prave probleme, izmislit ćete ih.

Ne pozdravi li vas netko na odgovarajući način, svima ćete se požaliti.

Ako Bog hoće nekog da kazni, najprije mu uzme pamet. (Gogolj)

Bog nikog ne pomaže, ako si ne pomogne sam.

Ako volite sve, spoznat ćete božansku tajnu svih stvari. (Dostojevski)

2. Definirajte pogodbene rečenice i za svaku vrstu pogodbene rečenice napišite po jedan primjer!

a) stvarna: _____

b) moguća: _____

c) nestvarna: _____

3. Dopunite sljedeće rečenice pogodbenim surečenicama!

Putovala bih po svijetu _____

Bit ćemo sretni _____

Hrast neće više zelenjeti _____

Uspješno ćemo položiti maturu _____

Vjerovat ćete u čuda _____

Pobijedit će na prvenstvu _____

Osvojit ćemo zlatnu medalju _____

Ni ogledalo nije od koristi ako _____

4. Iz proznoga ulomka Antuna Gustava Matoša ispišite pogodbene surečenice!

Krajevi su ljudi, a ljudi su krajevi. Zato je hrvatski pejzaž isto tako važan momenat kao hrvatski narod i hrvatska prošlost. Hrvatska okolica je najbolja škola patriotizma. Ako nam je duša rezultat dojmova, ako su ti dojmovi većinom hrvatski zvuci i hrvatske slike, slike krajeva hrvatskih, duša je naša kao ovo drveće i voće rezultat hrvatskog pejzaža.

5. Odredite kojoj vrsti pogodbenih rečenica pripadaju sljedeće rečenice u tablici! (S = stvarna, M = moguća, N = nestvarna)

pogodbena rečenica	S	M	N
Kada bih znala plivati, preplivala bih more.			
Putovat ću u Japan ako budem skupila dovoljno novca.			
Pobijedim li na natjecanju, bit ću primljena na fakultet.			
Ukoliko mama ispeče tortu, donijet ću vam u školu.			
Da je pozvao više gostiju, tulum bi bio bolji.			
Budete li bili poslušni, vodit ću vas na sladoled.			

Dopusna rečenica

1. U sljedećim zavisno složenim rečenicama podcrtajte dopusnu surečenicu i zaokružite veznik!

I premda svi ne mogu pobijediti, upoznajemo mnogo novih učenika.

Kupali smo se iako je vrijeme bilo oblačno.

Unatoč tome da su se ponjemčili, gradišćanski Hrvati su sačuvali svoje običaje.

Idite svojim putem iako su tuđi posuti ružama!

Premda niste zavrijedili, dobit ćete dva dana odmora.

Unatoč tomu što ne volim mahune, mama ih svaki tjedan kuha.

Slikarica je bila zadovoljna posjećenošću izložbe mada nisu došli svi uzvanici.

Pojest ću taj sladoled makar se razboljela.

2. Dopunite sljedeće rečenice dopusnim surečenicama!

Došao je s nama na izlet _____

Regata će se održati _____

_____, koncert će biti održan.

_____, prepoznali su ga po glasu.

Svi su voljeli novoga profesora _____

Željela je studirati medicinu _____

_____, uspjeli smo nadoknaditi propušteno.

3. Podcrtajte priložne oznake te ih preoblikujte u dopusne zavisne rečenice!

Jučer nisam imao tremu unatoč nastupu. _____

Osjećao sam se lagano unatoč umoru. _____

Unatoč svim probama često i nastup ispadne loše. _____

Usprkos oluji sve je ispalo odlično. _____

Nesposredno prije izlaska na pozornicu

sjetio sam laganu neizvjesnost unatoč prepunoj dvorani. _____

4. Pored sljedećih priložnih rečenica napišite njihovu točnu vrstu!

Gledao je kao da je pred njim staklena ograda. _____

Gdje nema svjetla, sve izgleda tamno. _____

Nije mi se javila da me ne bi uplašila. _____

Sve ću učiniti kada se vratite. _____

Ako budemo slušali, sve ćemo zapamtiti. _____

Krenuli smo prema susjedu da ga pozdravimo. _____

Iako su se okupili na mostu, rijeka ih nije zanimala. _____

Mrak je toliko crn da ne vidim ni prst pod nosom. _____

Atributna rečenica

1. Podcrtane attribute izrazite atributnim rečenicama!

Besposlen pop i jariće krsti. _____

Kosovica izliježe 5-6 pjegama šaranih jaja. _____

Kalahari sam posjetila pod pokroviteljstvom poznatoga sveučilišta. _____

Ondje živi nekoliko šimpatičnih malih sisavaca. _____

Ispred šatora za spavanje pojavila se kobra. _____

Najpoznatije su životinje lavovi s črnim grivama. _____

Uz zvijezdu padaliču na nebu poželjela sam želju. _____

U pustinji smo teško podnosili velike razlike u temperaturi. _____

2. Podcrtajte atributne rečenice i zaokružite u njima veznike!

Ove su gospođe kao da su pobjegle iz treće smjene.

Prave se vrijednosti kriju u osmijehu koji smo zakvačili na lice.

Pamtim jedan događaj iz Londona u doba kada sam radio kao pomoćnik u skladištu.

Drže rekord koji nije oborila nijedna druga ptica.

Moj je otok jedino mjesto gdje su supovi tako blizu ljudima.

Uvijek ima još stvari koje mogu poći krivo.

Jabuka koja kasno sazri dugo stoji.

Kakav otac, takav sin.

Neprocjenjiv je osjećaj da ste iz kampa izašli zdravi i veseli.

Upoznajte sportaša čije vrijeme tek dolazi.

Neprocjenjiv je osjećaj da ste iz kampa izašli zreliji.

Na kaišu drži hrta koji leži pruživši tanku glavu među ispružene noge. (A. G. Matoš)

Mi stanujemo u vagonu što nije nikada na putu. (D. Cesarić)

Briga je dragocjeno blago koje pokazujemo samo prijateljima. (madagaskarska poslovice)

Veličina nacije može se spoznati prema načinu na koji se odnosi prema životinjama.

(M. Gandhi)

3. Dopunite sljedeće rečenice atributnim surečenicama! Atributne se rečenice trebaju odnositi na podcrtane imenice.

Pridružite se slavlju _____

Ljeto je godišnje doba _____

Matura je ispit za gimnazijalce _____

Pridružite se članovima dramske skupine _____

U svakom se naraštaju pojavi barem jedan učenik _____

Školska knjižnica je jedino mjesto _____

U radionicama se okupljaju učenici _____

Imao sam stvarno velik problem _____

Postoji jedna popularna knjiga o poduzetništvu _____

Obitelj je zajednica _____

4. Iz sljedećega teksta ispišite atributne rečenice!

*U mojem svijetu faca je onaj koji je pročitao mnogo knjiga ili onaj koji je napisao neki iz-
vrstan roman. U mojem su svijetu uvijek bili face ljudi koji su bili pametni, koji su pobjeđi-
vali na natjecanjima iz matematike. Uvijek sam cijenio pristojne ljude koji uvijek pozdrave
susjede i koji starim bakama pomažu tegliti košare na četvrti kat. Prezirao sam one koji
zadnju kunu troše na odjeću, šminku, na dečke koji maštaju o skupocjenim automobilima i
koji misle da isključivo materijalno bogatstvo donosi sreću.*

(PREMA: HRVOJE ŠALKOVIĆ, PUTOVANJA ZNAČE ODRICANJA, MODRA LASTA, BR. 3. 2011./2012.)

5. U sljedećem ulomku pronađite atributne rečenice, podcrtajte ih i zaokružite njihove ve-
znike!

*Pregovaranje je govornička vještina u kojoj obje strane žele potaknuti promjenu. Tri su mo-
guća ishoda pregovaranja: dogovor, polovični dogovor (koji se naziva i kompromis) i propali
pregovori bez ikakvoga dogovora. Ti, naravno, uvijek želiš postići onaj prvi ishod: dogovor.
Nema dogovora ako opako kreneš nekom ucjenom. Osoba koju smo na taj način povrijedili,
učinit će sve, pa makar i na svoju štetu, samo da nas blokira u onome što želimo. Dakle,
treba krenuti polako, diplomatski, ne time što ti želiš, nego koristi koju bi imao sugovornik.*

(PREMA: DINKA JURIČIĆ, MALA ŠKOLA DJEČJEG PODUZETNIŠTVA, MODRA LASTA, BR. 8. 2010. – 2011.)

PISANJE ZAREZA U SLOŽENIM REČENICAMA

- 1.** Označite slovima T (točno) ili N (netočno) uporabu veznika u ovim zavisno složenim rečenicama, zatim svoje ispravke uz objašnjenje napišite na prazne crte!

Nitko ne primjećuje kad stvari idu kako treba.

Kaos uvijek pobjeđuje, jer je bolje organiziran.

Pokretne stepenice, na koje prve naiđete, uvijek idu u krivom smjeru.

Kad kasnite, na svakom je semaforu crveno svjetlo.

Tvorničke greške su neprimjetne, dok proizvod ne donesete kući.

Vrijeme uvijek brže teče kad ste slobodni.

Ako mislite da ste u krivu u krivu ste.

Tek kad čovjek pokaže samilost prema svim živim bićima, može se smatrati plemenitim. (Buddha)

- 2.** Stavite zareze na odgovarajuća mjesta u ovim rečenicama!

Prijatelji dođu i odu ali neprijatelji uvijek ostaju uz vas.

Ako se slučajno dogodi da netko ima žvakaću gumu bit će okusa koji mrzite.

Nikad nema dovoljno vremena da se stvari obave kako treba no uvijek ima dovoljno vremena da se ponove.

Kad se u politici napokon probijete do vrha onda sve loše stvari koje ste kao tinejdžer napravili izađu na vidjelo.

Kad avion u kojem sjedite kasni avion na koji pokušavate presjesti kreće na vrijeme.

3. Stihove pjesmice Zvonimira Baloga *Kako spavaju stolci* prepisite u prozu stavljajući odgovarajuće rečenične znakove na mjesta kamo trebaju doći!

*Stolac ne može
sjesti niti leći
zato i stolci
spavaju stojeći*

*stoga nije čudo
što stolac ima vene
što stolcu noge
često zadržvene*

*kada gosti odu
odboljujuć bolove
stolci dignu noge
popnu se na stolove*

*moglo bi se reći
da spava u hodu
s nogama čvrsto
ukopan u podu*

*stolac do stolca
s nogama u zraku
tvrdo spavaju
u noćnome mraku*

*stolci u gostionici
drukčije su čudi
spavaju na leđima
slično kao ljudi*

*tek u rano jutro
kad prvi tramvaj krene
stolac po stolac
iz sna se tvrdog prene*

*hajde brzo ustaj
nemoj se izmotavat
stolac je već umoran
i on bi išao spavat.*

PONOVI MO ZAVISNO SLOŽENE REČENICE (PONA VLJANJE)

1. Pored zavisno složenih rečenica napišite njihovu vrstu!

Ja sam koji jesam. _____

Čulo se kako nešto prolazi. _____

Koji slobode nema, taj o slobodi sanja. _____

To je poluotok koji je s kopnom povezan uskim pojasom zemlje. _____

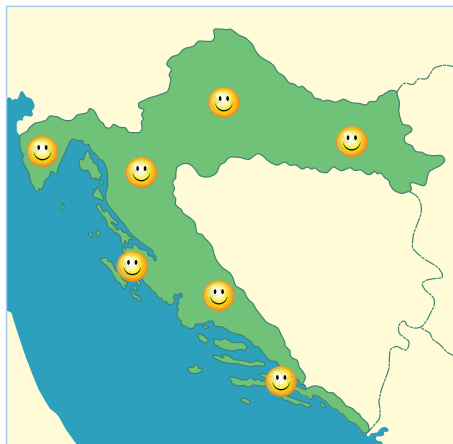
Čujem gdje me netko doziva. _____

2. U *Bioproгноzi* podcrtajte zavisne rečenice njihovim znakovima i odredite im vrstu!

Bioproгноza za Hrvatsku danas

Zadržat će se uglavnom povoljne biometeorološke prilike koje neće kroničnim bolesnicima otežavati podnošenje njihovih bolesti. Samo bi najosjetljivijima među njima mogla malo zasmetati sparina. Većina ljudi će biti dobrog raspoloženja i baviti se svojim tjelesnim i umnim aktivnostima bez pojačanih napora.

(www.vrijeme.net/bioproгноza)

3. Odredite vrstu sljedećih zavisno složenih rečenica!

U izlogu smo ugledali hlače koje smo dugo tražili. _____

Vrlo je vjerojatno da će se to dogoditi. _____

Učinio je što se mnogi ne bi usudili učiniti. _____

Uputila mi je pogled koji me sledio. _____

Nisu mrtvi oni koji žive u srcima koja ostavljaju za sobom. _____

Tko se tako odnosi prema drugima, uvijek ima mnogo prijatelja. _____

Ako budem disciplinirana, sve ću stići naučiti. _____

Toliko sam se obradovala da me stegnulo pri srcu. _____

Strpljiva sam da bih što bolje naučila. _____

Provjeravam da bih otkrila moguće greške. _____

Provjeravam kao da imam mnogo vremena. _____

Zauvijek ćemo biti znani po tragovima koje ostavljamo. _____

4. Podcrtajte zavisnu rečenicu u navedenim složenim rečenicama, zaokružite veznik i odredite vrstu zavisne surečenice!

Gurnuo je vrata tako silovito da je cijeli hodnik odjeknuo. _____

To je što je. _____

Koji slobode nema, taj o slobodi sanja. _____

Nikad nisam znao što se točno dogodilo. _____

Vraćali su se tamo odakle su krenuli. _____

Ivo je Anicu povukao za rukav da ga pogleda u oči. _____

Budući da se dobro poznamo, neće trebati puno vremena za dogovor. _____

Dok su ljudi prolazili, on je stajao poput kipa. _____

Iako je pokušavao zaspati, san mu nije dolazio. _____

Svi bi se dobro osjećali da je sada proljeće. _____

To je gospođa koja se javila Petri. _____

Prst me je toliko bolio da sam morala skinuti rukavicu. _____

5. Napišite po jednu zavisno složenu rečenicu u kojoj će zavisna rečenica odgovarati na postavljeno pitanje!

Unatoč čemu? _____

Pod kojim uvjetom? _____

S kojom posljedicom? _____

U kojem slučaju? _____

Radi čega? _____

6. Sljedeće rečenice dopunite tako da dobijete ODREĐENU zavisno složenu rečenicu!

Glavno je _____ (subjektna)

Premda smo očekivali drugačiji kraj, _____ (dopusna)

Tek sad Perica shvati _____ (objektna)

_____, oni traže da im predaš darove. (pogodbena)

Jezero više nije onakvo _____ (atributna)

Ponašao se _____ (načinska)

Snijeg je toliko bijel _____ (posljedična)

_____, znam koga bi prvo začarale. (pogodbena)

Krenuli smo prema susjedu _____ (namjerna)

Otputovali su daleko _____ (mjesna)

MNOGOSTRUKO SLOŽENA REČENICA

1. Analizirajte sljedeće mnogostruko složene rečenice! (podcrtajte predikate, rastavite surečenice, nacrtajte njihovu shemu i napišite vrstu surečenica)

Ona skuplja knjige, a ne zna kome će to ostati.

Dok šutim, promatram što se zbiva na jezeru.

Bio sam našao drugu ženu čije je bogatstvo obećavalo da će me spasiti od vječnog siromaštva.

Kad počnete pričati vic koji ste nedavno čuli, nećete se moći sjetiti kako se završava.

Ako im je dobro predstavljeno, u kampovima i najrazmaženiji klinici postaju sretni kad prvi put u životu sami slože svoj krevet.

Siromaštvo je omča koja davi poniznost i hrani nepoštovanje Boga i čovjeka.

2. U pjesmi Miroslava Dolenca Dravskog okomitim crtama odijelite surečenice! Unutar svake zavisno složene rečenice surečenicama dajte redne brojeve! Ustanovite njihovu vrstu, zatim pored stihova nacrtajte shemu rečenice!

Ponekad mi se tako čini

*Ponekad mi se tako čini
da svjetovi cijeli nakrivo stoje,
jer sve se zbiva izvan mene,
bez znanja moga, privole moje.*

*Ponekad mi se tako čini
da svijet cijeli dubi na glavi.
Tamo gdje nebo bi trebalo biti,
rijeka se troma valja i plavi.*

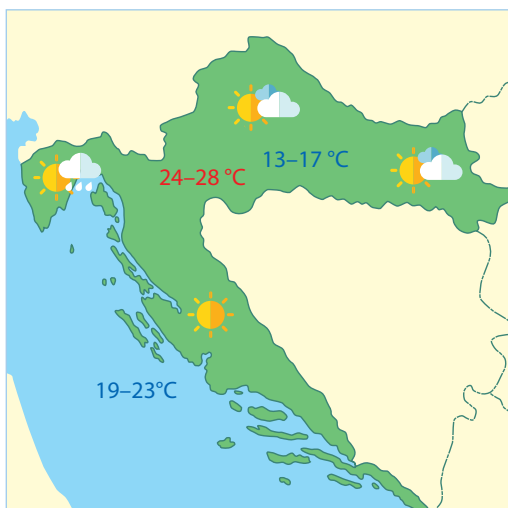
*Ponekad mi se tako čini
da sam je čovjek spodoban robu,
a samovanje naliči grobu,
jer patnja buja u samoći
i kinji dušu u tišini.*

*Ponekad mi se tako čini
da sazdano sve je od krivih stvari.
Tamo gdje mudrac bi trebao biti,
budala ravna, pali i žari.*

*Ponekad mi se tako čini
da duša svaka za drugog živi
i srce svak za drugog kuca,
a onda mi glavom zasvjeta:
zlo glasno zbori, dobrota muca.*

3. Analizirajte sljedeće rečenice po sastavu i odredite njihove vrste!

U petak će u unutrašnjosti prevladavati promjenjivo oblačno i većinom suho, iako se ne može isključiti mogućnost povremene kiše ili pokojeg pljuska, većinom sredinom i krajem dana. Na Jadranu djelomice sunčano i većinom bez oborina. Postoji vjerojatnost za pokoji popodnevni pljusak u Istri i na Kvarneru. Puhat će slab vjetar. Jutarnje temperature od 13 do 17 u unutrašnjosti i od 19 do 24 na Jadranu. Najviše dnevne temperature od 24 do 28 u cijeloj zemlji.

SROČNOST

1. Na primjerima objasnite razliku između slaganja riječi po obliku i slaganja riječi po smislu!

2. Sljedeće rečenice dopunite glagolima iz zagrade u odgovarajućem obliku!

Kolovođa je _____ kolo. Kolovođe su _____ kolo. (*voditi*)

Sluga je _____ vina iz podruma. Sluge su _____ vino iz podruma. (*donijeti*)

Djeca su se _____ loptom po dvorištu. (*igrati*)

Gospoda su _____ na vrijeme. (*stići*)

Neznalica je _____ svakoga za odgovor. Neznalice su _____ svakoga za odgovor. (*pitati*)

Varalica je _____ na kartama. Varalice su _____ na kartama. (*dobivati*)

Drvosječa je ljeti _____ u šumi. Drvosječe su ljeti _____ u šumi. (*raditi*)

3. Koje ste pravilo sročnosti primijenili u 2. zadatku?

4. Uz navedene brojeve i brojevne imenice napišite pravilan oblik predikata. Pripazite na moguće dvojake oblike!

Dva broda _____ u luku. (*uploviti – prezent*)

Šestero ljudi _____ u natjecanju. (*sudjelovati – prezent*)

Tri su zadatka _____. (*urađen*)

Petnaest studenata _____ ispit. (*polagati – prezent*).

Dvadesetak pisama _____ danas. (*stići – perfekt*)

Vas troje _____ na ručak. (*pozvan*)

Dvojica učenika _____ test sutra. (*pisati*)

Stotinjak turista _____ večeras brodom. (*stići – perfekt*)

5. Sljedeće rečenice dopunite pravilnim oblikom predikata danog u zagradi!

_____ Maja i Ivana. (*dolaziti – prezent*)

_____ Maja i Ivana. (*dolaziti – perfekt*)

_____ Maja i njen brat. (*dolaziti – perfekt*)

_____ majka, otac i dijete. (*živjeti – perfekt*)

_____ dijete i Maja. (*putovati – perfekt*)

_____ Maja i dijete. (*putovati – perfekt*)

_____ moj brat i Maja. (*putovati – perfekt*)

6. Ovi su primjeri iz književnih djela, dopunite rečenice sročnim atributima, apozicijama i predikatima!

___ nijesu ništa drugo nego _____ (*zadnji*) sluge. (J. Kozarac)

___ da su ga _____ (*kaptolski*) sluge _____ (*umlatiti*). (Milčinović-Ogrizović, 1, 9).

_____ (*rijeka / rijeke*) Vrbas i Una pripadaju crnomorskom slivu.

Gdje čeljad _____ (*nije/nisu*) bijesna, nije ni kuća tijesna.

___ udarac vjetra zadrma vratima ... tako žestoko da su se obojica _____ (*zgle-dati - perfekt*) prestrašena. (D. Šimunović, Tuđinac, 68.)

_____ (*ići - perfekt*) i _____ (*mučati - perfekt*) obojica. (Isto, 149.)

A bilo bi na kraju krajeva pravednije da su zapele okom za onu posljednju dvojicu na začelju _____ (*koji / koja*) su još uvijek _____ (*motati - perfekt*) duhan. (S. Novak, Izgubljeni zavičaj, 113.)

Osjetio sam odjednom neodoljiv revolt i suvišak snage. Revolt i snagu _____ (*koji*) propadaju neiskorišteni. (A. Šoljan, Izdajice, 97.)

___ nisam se usuđivao osvrnuti da ne vidim mirne starije ljude kako sjede i čitaju novine, potpuno zanemarujući mrak i eksplozije _____ (*koji*) ih okružuju ___ (Isto, 33.)

KONEKTORI I MODIFIKATORI

1. Pronađite konektore i modifikatore u sljedećim rečenicama i odredite im vrstu!

Vjerojatno ste do sada čuli ponešto o megalitičkoj kulturi. Radi se o najdužoj i najrasprostranjenijoj graditeljskoj kulturi u povijesti. Nastala je oko 3800. godine pr. Krista, dakle, na samom početku ljudske povijesti. Megaliti su se brzo proširili po svijetu, ali se ne zna što je potaknulo taj razvoj. Možda se radilo o drevnim pomorcima, ali to ne objašnjava međusobno vrlo udaljene dijelove svijeta. I zato uz megalite slobodno možemo staviti veliki upitnik.

... No možda su naši preci znali nešto što mi ne znamo. Naime, postoje učenja koja Zemlju vide kao neku vrstu divovskog organizma koji upija i prerađuje sve energetske tokove...

(PREMA: KREŠIMIR MIŠAK: TAJNA MEGALITA, MODRA LASTA, BR. 10., 2011./2012.)

a) modifikatori: _____

b) konektori: _____

2. Objasnite koje su sličnosti, a koje razlike između konektora i modifikatora!

	konektori	modifikatori
sličnosti		
razlike		

3. U nekom časopisu pronađite po 3 rečenice s konektorima i/ili modifikatorima i prepisite ih u vježbenicu!

- a) rečenice s konektorima: _____

- b) rečenice s modifikatorima: _____

4. U sljedeće rečenice upišite konektore i modifikatore koji po smislu nedostaju, a nalaze se iznad teksta!

zatim, naravno, na sreću, među ostalim, onda, osim toga, na žalost

Zašto je talijanski matematičar, fizičar i astronom Galileo Galilei bio mislilac ispred svog vremena i znanstvenik čija su otkrića iz temelja promijenila svijet? _____ zato što se suprotstavio učenjima nedodirljivih autoriteta poput Aristotela. _____ je odbacio Ptolomejevu teoriju koja je tvrdila da je Zemlja središte svemira. Smatrao je da činjenice ne treba prihvaćati olako samo zato što ih kazuje neki autoritet i, _____ da se vjera ne treba miješati sa znanostima. _____, utvrdio je da se Zemlja okreće oko Sunca i tako utro put razvoju suvremene astronomije, ali se izložio i progonu moćnih neistomišljenika i protivnika.

Inkvizicija Katoličke crkve sudila mu je zbog kopernikanskih stavova o heliocentričnom sustavu. _____, izbjegao je mučeničku smrt, ali je prisiljen pomno paziti kako istupa u javnosti i što objavljuje. _____ se morao javno odreći svojih stavova i, _____, bio prisiljen živjeti u kućnom pritvoru.

(PREMA: ZRINKA RADIĆ: ČOVJEK KOJI NAS JE NAUČIO KAKO TREBA MISLITI, MODRA LASTA, BR. 1. 2012./2013.)

INTERPUNKCIJSKI ZNAKOVI

1. Dopunite definicije!

- a) Rečenični znakovi u pisanom jeziku služe za _____ .
- b) Rečenični znakovi zovu se još i _____ znakovi ili _____ .
- c) Rečenični znakovi su: _____ .
- _____
- _____

2. Sljedeće primjere dopunite odgovarajućim interpunkcijskim znakovima!

- a) Nisu htjeli putovati na izlet
- b) Katice zar ti je opet sestra ponijela kišobran
- c) Progovorio je tihim glasom Dođi popodne u park
- d) Krenuli su na vrijeme a ipak su zakasnili
- e) Glumio sam u onoj predstavi ali se nisam dobro osjećao
- f) Osjećao sam fizičku slabost stoga što cijeli dan nisam jeo
- g) Hoću li glumiti do kraja ili ću odustati
- h) Posljednjim sam snagama izgovarao zadnje rečenice i nisam odustao

3. Zaokružite pogrešno i napišite pored rečenice ispravno!

- a) Rekao joj je „Molim te, donesi mi knjigu.“ – _____
- b) „Zašto ne poslušáš?“ upitala ga je. – _____
- c) „Ne mogu ti pomoći“, objasnio joj je. – _____
- d) Dragi moji nećemo više o tome. – _____
- e) U Zagrebu, 12. svibnja 1987. – _____

4. Upišite rečenične znakove koji nedostaju!

Ivane Ivane vikala je iz sveg glasa. Trčala je oko kuće tražeći ga. Mislila je poznavajući ga da je zapao u nevolju. Njezina stoka psi i perad bili su sklonjeni u štagalj. Kada ga je ugledala briga je nestala. Nisam se bojao oluje rekao joj je iako sam znao da ćeš se brinuti pred zoru.

5. Stavite odgovarajuće pravopisne znakove! Pripazite na razlikovanje crtice i spojnice!

Cesta Zagreb Split treba biti skoro izgrađena. Nije ovo '71 godina. Koalicija HKR NRH traži rokove izgradnje. Pet šest godina neće ništa bitno promijeniti. _____ (osamdesetih) godina stiglo se samo popraviti cestu Zagreb Karlovac, ali u HAK u opet javljaju o problemima na cestama. Već 28 put ekipe izlaze na teren.

6. U sljedećim rečenicama upotrijebite navodnike gdje je potrebno!

Raspravljajući o ljudskim kvalitetama, Ivan je rekao: Čovjek je pun vrlina. Samo o njemu ovisi hoće li ih iskoristiti. S njim se složio i Filip koji mu je odgovorio: Važno je da čovjek prepoznaje moralne vrijednosti, bude pošten prema sebi i drugima i zna opraštati. Danijel ih je slušao i pitao se je li doista tako.

7. Upišite navodnike i druge rečenične znakove koji nedostaju u sljedećim rečenicama!

- a) U dobro zdravlje reverendissime dignu Alapić čašu kocka je pala na našu stranu
- b) U dobro zdravlje odzdravi domaćin
- c) Kroničar zapita Stjepka A ti poglaviti gospodine
- d) Ponesite ga samo brže u Remete prihvati Pavao i zakaž te od mene lijep pozdrav opatu

(PREMA A. ŠENO: ZLATAROVO ZLATO)

8. Upišite odgovarajuće razgotke (rečenične znakove) i pravopisne znakove na odgovarajuće mjesto ili ispravite pogrešne znakove!

Išao je u Osnovnu školu Petar Preradović
 To je ono što sam tražio uzviknuo je iznenada
 Naravno nismo se mogli razveseliti
 Jedva jedvice pokrenuo sam auto ali je već bilo prekasno
 U kolač sam stavila sve samo sam zaboravila prašak za pecivo
 Zagreb 8 listopada 1990
 Slavili su 5 godišnjicu mature
 Na Danima hrvatskog novinarstva u Opatiji od 23 25 lipnja otvoren je zajednički račun
 ZAP a
 Utakmica 9 kola Solin Segesta prekinuta je u 90 oj minuti kod rezultata 2 0 za Segestu
 Cesta Zagreb Split treba biti skoro izgrađena
 Da nije bilo vjetra moj bi put bio mnogo teži

Ponovimo rečenice!

1. Podcrtajte predikate u navedenim rečenicama!

On je učenik 11. razreda. Voli pomagati drugima i razred ga voli. Dobar je sportaš i cijeni sportsko ponašanje. Mnogo smo od njega naučili. Žalimo što će se preseliti i upisati u drugu školu.

2. Iz 1. zadatka izdvojite predikate po vrstama!

a) glagolski predikati: _____

b) imenski predikati: _____

3. Pored sljedećih rečenica napišite njihovu vrstu!

Izgubili ste se samo ako to priznate. _____

Uvijek postoji način, ali obično ne funkcionira. _____

Nije bitno koliko što košta, već koliko ćete uštedjeti. _____

Kad vani objesite mokro rublje početak će padati kiša. _____

Ako smislite nešto novo, netko se toga već sjetio. _____

Oni koji moraju prijeći najkraći put, neminovno stižu zadnji. _____

Da ne postoji zadnji tren, nikad se ništa ne bi napravilo. _____

Ako je kvalitetno, prestat će se proizvoditi. _____

Kad nazovete krivi broj, nikad nije zauzeto. _____

Mobiteli uvijek ostaju praznih baterija kad ih stvarno trebate. _____

I uvijek sam mogla reći – moj brat će te istući. _____

4. Analizirajte rečenice u sljedećem ulomku: jednostavne po rečeničnim dijelovima, a složene po sastavu i vrstama.

Bilo je podne. Spustila sam se kroz Suhodol. Prešla sam preko drvenog mostića i najzad se našla na bazenu okruženom zelenilom.

Dobro sam se snalazila u vodi premda sam bila nespretna. Otac me je naučio plivati još dok sam bila jako mala. Otac je bio sjajan učitelj. Još kao mladić sudjelovao je na plivačkim natjecanjima.

– Otac je najbolji! – znala sam reći s ponosom. Plivao je i prsno i kraul. Još i sad čuvam u vitrini zlatnu medalju koju je osvojio na nekom plivačkom prvenstvu daleke 1913. godine.

5. Od zadanih riječi načinite...

radati se, morati, u, često, drugi, tako, ljudi, a, ne, da, misliti, voljeti, pričati, blizanci, svijet, slušati, većina, biti, povezani

a) jednostavnu neproširenu rečenicu: _____

b) jednostavnu proširenu rečenicu: _____

c) nezavisno složenu rečenicu: _____

d) zavisno složenu rečenicu: _____

e) rečenični niz: _____

6. Pored rečenica napišite kojoj vrsti pripadaju!

Dječica se drže za ručice pa se veselo smiju. _____

To mu nije bilo pravo ime nego nadimak. _____

Ili jesmo ili nismo. _____

Bio si dobar, stoga ćeš ići u kino. _____

Ništa se ne čuje, jedino se katkad sova oglasi. _____

7. Iz sljedećega teksta ispišite ...

a) rečenice s neizrečenim subjektom: _____

b) besubjektne rečenice: _____

c) izrečene subjekte u rečenicama: _____

Računa se na njega. Mi smo mu to rekli, ali on nam ne vjeruje. Vjeruje samo sebi. Zamislio je da će ga netko drugi zamijeniti na tom natjecanju. Ne može se tako razmišljati.

8. Jednom crtom podcrtajte jednostavne, a dvjema složene rečenice!

Na moru je bilo prekrasno. Zabavljala sam se s prijateljima i odlično sam se provela. Roditelji su me začudo pustili samu. Ja putujem. Putujem s prijateljima, nisam mogla vjerovati. San se ostvario.

9. Iznad sljedećih rečenica napišite slovni znak prema tome je li rečenica...

- a) jednostavna proširena
- b) nezavisno složena
- c) zavisno složena!

Htjela sam što prije stići kući. Imala sam dojam da stalno stojim na mjestu. Kod kuće me čekalo društvo s mora, dugo ih nisam vidjela. Dogovorili smo se da doputuju k meni. Ja ću pripremiti slavlje. Roditelji su mi u tome pomagali i ja sam se silno veselila.

POVIJEST JEZIKA

Hrvatski jezik u 19. stoljeću

1. Otkud potječe ideja o stvaranju jedinstvenog standardnog jezika (iz vremena prije 19. st.)?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

2. Koji su važni događaji prethodili ilirskom pokretu?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

3. Na koja se dva razdoblja dijeli povijest hrvatskog jezika u 19. stoljeću?

- 1. _____
- 2. _____

HRVATSKI JEZIK ZA VRIJEME HRVATSKOG NARODNOG PREPORODA

1. Tko su bili ilirci? Imenujte neke od njih!

2. Predstavite dvije Gajeve reforme slovopisa!

	1. reforma	2. reforma
naziv		
objavljena (gdje? kada?)		
nova rješenja		
uzor		

3. Koje su najvažnije gramatike nastale u doba iliraca?

4. Navedite najvažnije zasluge iliraca!

DJELOVANJE FILOLOŠKIH ŠKOLA U 19. STOLJEĆU

1. Sastavite svoju kronologiju najvažnijih jezičnih priručnika 19. stoljeća!

2. Imenujte četiri filološke škole i njihove glavne predstavnike, zatim navedite neke od njihovih značajki!

	1.	2.	3.	4.
naziv filološke škole				
vođa				
predstavnici				
glavne značajke				

3. Povežite autore i naslove sljedećih izdanja filoloških škola!

Antun Mažuranić	Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja
Adolfo Veber Tkalčević	Njemačko-hrvatski rječnik
Bogoslav Šulek	Slovnica Hrvatska
Adolfo Veber Tkalčević	Slovnica hrvatska za srednja učilišta
Bogoslav Šulek	Hrvatski pravopis
Franjo Iveković	Skladnja ilirskoga jezika
Ivan Broz	Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskog jezika
Tomo Maretić	Rječnik hrvatskoga jezika

JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Dokazivanje

1. Dopunite sljedeće tvrdnje tako da dobijete trodijelnu strukturu dokazivanja!

Pušenje je štetno po zdravlje

jer _____

Moramo izbjegavati sunčanje u podnevnim satima

jer _____

Čitanje je vrlo korisna djelatnost

jer _____

Dobro je volontirati

jer _____

Mladima su potrebni idoli

jer _____

2. Pročitajte sljedeću kazališnu kritiku, zatim odgovorite na pitanja!

Izazovna i emocionalno potresna ,Antigona' Matije Ferlina pomiče granice teatra

Nakon izvanrednih plesnih istraživačkih predstava ,Staging a Play: Staklena menažerija' i ,Staging a Play: Tartuffe' koreograf i plesač Matija Ferlin predstavio je na ovogodišnjim Perforacijama/Ganc novom festivalu svoj najnoviji, više kontemplativni projekt ,Staging a Play: Antigona', u kojem se fokusirao na glas te suodnos glasa i tijela.

Riječ je o trećem projektu iz njegove serije pod zajedničkim nazivom ,Staging a Play', započete 2015. godine, u kojoj na scenu postavlja klasike dramske književnosti artikulirajući začudan i novi tjelesni izraz. To su prepoznale i publika i kritika, tako da Ferlin među

mlađim gledateljima ima gotovo kulturni status, dok je njegov ‚Tartuffe‘ dobio dvije Nagrade hrvatskog glumišta - Ferlin za najbolje koreografsko ostvarenje i Darko Japelj za najboljeg muškog izvođača. Ferlin je već najavio i četvrti projekt u tom serijalu – nakon Tennesseeja Williamsa, Molierea i Sofokla radit će Ibsenovu Heddu Gabler.

Njegova zadnja predstava nastala je u koprodukciji Mediteranskog plesnog centra i slovenskog Emanata i praizvedena je u Istri. Ferlin se u prethodna dva projekta bavio grupnim plesnim izričajem, primjerice u ‚Tartuffeu‘ je inscenirao dramski predložak kroz tjelesnost, pokret i gestu. Međutim, u ‚Antigoni‘ se opredijelio za poluplesnu, odnosno poludramsku solo izvedbu u kojoj propituje tijelo i glumačke geste u suodnosu s vrlo poetskim tekstom. Zapravo, fokusirao se na istraživanje govornog alata – glasa te je igrajući sedam dramskih lica iz ‚Antigone‘, koje je sveo na jedno izvođačko tijelo i jedan glas, pokušao odgovoriti na pitanje što nam danas znači Antigona kao simbol (političkog) otpora?

Zanimljivost takvog istraživačkog pristupa je u tome što publika samo čuje njegov glas, tj. govor, no ne vidi izgovaranje, dakle lice i usta ostaju skriveni očima publike dok on tijekom 70 minuta mekim glasom izgovara poprilično dugačak tekst, pa time ipak ostaje dosljedan svom konceptu u kojemu je tijelo glavni izvedbeni alat. Pritom je dojmljiv njegov izraz prestravljenosti, otvorenih usta, kad se okrene publici, koji ponavlja u nekoliko navrata, pridonoseći time interpretaciji likova.

Istodobno, Ferlin na bijeloj sceni, omeđenoj zvučnicima, na kojoj su pobacani razni predmeti, od cigli i kamenja do ratne kacige, diskretno, minimalnim kretnjama, gradi sedam likova, oživljujući kod gledatelja povijesne slike i razne asocijacije. No definitivno je fokus na riječima.

Vjerojatno su gledatelji, koji su očekivali dinamičnu plesnu predstavu, poput ‚Tartuffea‘, ili performans, ili neko drugo napeto koreografsko-scensko istraživanje, po čemu je Ferlin i najpoznatiji široj publici, bili razočarani nakon ove izvedbe jer ovakva ‚Antigona‘ nije mogla ispuniti njihova očekivanja. Naime, predstava je zahtjevna, a zbog suptilnog i djelomično čak filozofski intoniranog, ali podugačkog teksta, koji Ferlin izgovara uživo na engleskom jeziku jednoličnim tonom, traži veliku koncentraciju i pozornost.

Zahtjevnosti predstave svakako je pridonio i Ferlinov izvedbeni postupak - nevidljivo izgovaranje teksta - čime se on razdvaja od fizičke izvedbe pa glas djeluje kao prethodno snimljeni tekst. U svakom slučaju, predstava je kazališno izazovna i emocionalno potresna,

Aleksander Kokular: Edip i Antigona

ponajviše zbog poetičnog teksta, a u njoj taj nagrađivani autor opet propituje kazališne konvencije i pomiče granice teatra.

(PREMA: NINA OŽEGOVIĆ: IZAZOVNA I EMOCIONALNO POTRESNA ‚ANTIGONA‘ MATIJE FERLINA POMIČE GRANICE TEATRA, <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/izazovna-i-emocionalno-potresna-antigona-matije-ferlina-pomice-granice-teatra-foto-20190704>, Objavljeno 04.07.2019 u 09:26)

a) Koju tezu potvrđuje autorica ove kritike? _____

b) Koje dokaze iznosi za potvrđivanje teze? _____

c) Donosi li na kraju pretpostavku koja jamči vrijednost (istinitost) uzorka? _____

3. Napišite kratku argumentaciju na tvrdnju Đure Vidmarovića:

„Gujaševa poezija predstavlja vrhunac pjesničke riječi madžarskih Hrvata.“

(VIDMAROVIĆ, ĐURO: SUVREMENI TOKOVI U PJSNIŠTVU MADŽARSKIH HRVATA, NAKLADNI ZAVOD MATICE HRVATSKE, ZAGREB, 1991.)

4. Jasnim i pouzdanim argumentima iznesite istinitost ove tvrdnje:

Na festivalima narodne glazbe ljudi se rado okupljaju, zabavljaju i odmaraju.

5. Pročitajte i komentirajte navedenu temu! Takvom prodajom moderne odjeće i obuće oštećeni su i potrošači, naročito mlađe generacije. Svoje mišljenje dokažite jasnim argumentima!

„Na hrvatsko tržište u posljednje vrijeme stižu tisuće tona krivotvorenih tenisica i sportske opreme Puma. Prema nekim podacima, u zapadnoj je Europi više od 30 posto odjeće i obuće poznatih marki krivotvoreno, a kod nas je taj postotak znatno viši. Krivotvorine najčešće stižu iz Turske i Kine, a problem je što ih je često teško otkriti. Popularne lažne Pumine tenisice stoje od 150 do 200 kuna, dok one originalne u prosjeku stoje 600 kuna.

Ako se u trgovini kod zastupnika jedan komad odjeće prodaje bez deklaracije, inspekcija naplaćuje kaznu i do 50.000 kuna, dok se vrlo rijetko kažnjava prodaja krivotvorina i plagijata.“

(MATURALNI TEST SREDNJEGA STUPNJA IZ HRVATSKOGA JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI, 2008.)

6. Argumentirajte sljedeću tvrdnju:

Dugoročno korištenje mobitela može uzrokovati karcinom.

Esej

1. Objasnite definiciju eseja iz Leksikona hrvatskoga jezika i književnosti! (Marko Samardžija, Ante Selak: Leksikon hrvatskoga jezika i književnosti, Pergamena, Zagreb, 2001.)

„Ogled je književna vrsta u kojoj se znanstveno utemeljena argumentacija obrazlaže (tumači, opisuje) na slobodan, umjetnički nesputan i stilistički lepršav način.“

2. Navedite naslove eseja koje ste dosad čitali na satu književnosti!

3. Objasnite značenje riječi eseji!

4. Pred vama je ulomak iz eseja *Turizam* Dubravke Oraić Tolić. Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga eseja ispod teksta. Napišite školski esej kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak) koja treba imati od 300 do 400 riječi!

Ljudi su oduvijek putovali – nomadi radi preživljavanja, hodočasnici radi spasenja, trgovci radi zarade, pustolovi zbog znatiželje i slave. Srednjovjekovna Europa konačno je oblik dobila u velikoj seobi naroda, novi vijek počinje Kolumbovim putovanjem, današnja Amerika nastaje putovanjem Europljana preko oceana. Međutim, samo jednom u povijesti čovjek je postao turist – moderni nomad iz dokolice i rasonode, putnik radi puta kao takvoga. U 80-im godinama 20. stoljeća ljeti struji bujica od tristo milijuna turista, za lijepih vikenda europski gradovi opuste za dvije trećine stanovnika. Što to nagoni milijune ljudi da se ljeti preznojavaju u automobilskim kolonama, tiskaju po prepunim plažama, spavaju u lošim hotelima i kampovima, a zimi oblače tešku skijašku opremu i satima čekaju pred opterećenim žičarama?

Turizam je toliko naporan da psiholozi preporučuju tri dana odmora od odmora kako bi se čovjek doveo u normalno stanje i mogao vratiti radnoj svakodnevnici. Što je turizam: svako putovanje iz rasonode koje traje dulje od 24 sata, kao što kaže jedna pragmatična definicija, ili moderna kuga koja prijeti opstanku civilizacije, kako tvrde zabrinuti ekolozi? Je

Recenzija

1. Pročitajte sljedeći tekst i zatim odredite spada li u recenziju! Svoj odgovor obrazložite!

GALAXY A80 DIZAJN I ERGONOMIJA

Galaxy A80 trenutno je sam vrh ponude Samsungove ovogodišnje Galaxy A serije pametnih telefona, a na tržište donosi jedinstvenu rotirajuću kameru i 6.7" zaslon od ruba do ruba i bez zuba. Galaxy A80 iz ponude aloalo.hr webshopa i ja rotirali smo se proteklih tjedan dana pa evo detaljne recenzije.

Oni koji se odluče na ovaj telefon moraju znati i neke važnije stvari o njemu prije no što ga kupe. Naime, Galaxy A80 je prilično velik i težak telefon. Kombinacija metalnog kućišta, stakla straga i sprijeda, 3700 mAh baterije, a valjda i tog rotirajućeg mehanizma uzrok su mase od 220g i debljine od 9.3 mm na najdebljem dijelu. Uz to je i relativno sklizak, a opcije po pitanju zaštitnih maski zbog tog klizno-rotirajućeg mehanizma kamere su ili nepostojeće ili vrlo ograničene. Isti taj mehanizam izbacio je i vodootpornost iz igre.

U ruci uređaj ostavlja dojam premium kvalitetne izrade. Taj gornji dio ipak se malo miče pod prstima, a naravno da se u te utore zavlači i prašina. Galaxy A80 nema 3.5mm audio izlaza ni utora za micro SD kartice, a to što nema notifikacijske LED-ice će vam nadoknaditi Always ON zaslonom. Klasična slušalica poziva zamijenjena je tehnologijom reprodukcije zvuka, vibracijama zaslona.

Sad kad smo riješili minuse ovog jedinstvena dizajna, bacimo se na sve ono pozitivno. Nitko ali baš nitko neće ostati ravnodušnim na tu trostruku kameru, koja je čas na leđima, a čas puca naprijed. Posebno je zanimljiv trik zakretanja kamere usred snimanja videa bez prekida. Proces izvlačenja i zakretanja kamere je brz i tih, a zahvaljujući detekciji pada, modul kamere će se automatski povući kako bi smanjio mogućnost oštećenja. Zaslon od vrha do dna!

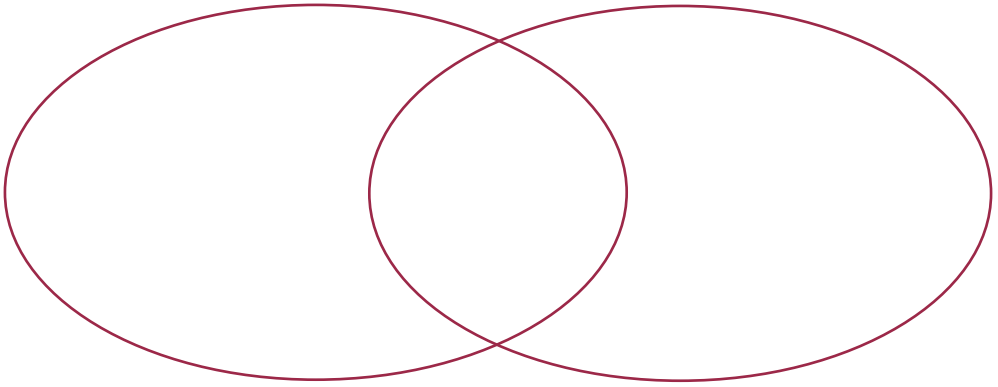

Zaslon dijagonale 6.7" i formata 20:9 s izuzetno tankim okvirom, bez zuba i bez rupica je druga stvar kojom će ovaj telefon apsolutno sve oduševiti, a posebice one koji će ga svakodnevno koristiti. Ravan je i bez zakrivljenja po bokovima, a zaštićen Gorilla Glass 3 staklom. Implementiran je i čitač otisaka pod zaslonom.

Samsung je tipke na bokovima još malo spustio pa su sad lakše dohvatljive no na Galaxy S10+, a Bixby tipku su posve uklonili. Na vrhu telefona, koji se izvlači samo je sekundarni mikrofon, a dolje su USB C, koji inače služi i za priključivanje slušalica, glavni mikrofon, jedini zvučnik i ladica za dvije nano SIM kartice. Na metalnom okviru primijetit ćete i antenske linije radi boljeg prijema signala.

Leđa su prekrivena zakrivljenim Gorilla Glass 6 staklom i dok nisu upackana otiscima prstiju izgledaju atraktivno. Izrađena su iz dva segmenta jer onaj gornji komad visine otprilike 2 cm se izvlači kako bi se stršeci, modul trostruke kamere s LED bljeskalicom zakrenuo prema naprijed.

3. Uz pomoć interneta pronađite dvije recenzije vaših omiljenih televizijskih serija i usporedite ih! Svoja zapažanja (sličnosti, razlike) upišite u Vennov dijagram!

Javni govor

- 1.** Vi kao učenik 11. razreda gimnazije na ovogodišnjem oproštaju maturanata u ime svojih vršnjaka trebate održati svečani oproštajni govor. Kako ćete ga napisati? Prvo na ove kartice ispišite najvažnije natuknice o kojima želite govoriti! Zatim ih složite u odgovarajući poredak i napišite cjelovit govor!

A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.A blank, spiral-bound notepad with horizontal lines, intended for writing key points for a speech.

2. U III. pjevanju epskoga spjeva *Smrt Smail-age Čengića* Ivana Mažuranića stari svećenik se obraća Četi javnim govorom. Pročitajte njegov govor i odgovorite na pitanja vezana uz javni govor!

„Djeco moja, hrabri zatočnici,
Vas je ova zemlja porodila,
Kršovita, ali vami zlatna.
Djedi vaši rodiše se tudijer,
Oci vaši rodiše se tudijer,
I vi isti rodiste se tudijer:
Za vas ljepše u svijetu neima.

Djedi vaši za nj lijevahu krvcu,
Oci vaši za nj lijevahu krvcu,
Za nj vi isti krvcu prolijevate:
Za vas draže u svijetu neima.
Orô gnijezdo vrh timora vije,
Jer slobode u ravnici nije.

Vas, koji ste vikli tome
Boraviti trijezne dane,
Tko vâs haje plode l' krši vinom?
Tko vâs haje plode l' krši žitom?
Tko vâs haje plode l' krši svilom?
Dok po vreljih hladne vode ima;
Dok po dragah bujna stada mûču;
Dok po brdijeh sitna krda bleje?

Praha imaš, olova ti dosti;
Desnica je jaka u junaka;
Ispod vjeđa oko sokolovo;
U prsijeh vruće srce kuca;
Vjera' e tvrda, njom okrenut nećeš;
Pobratima pobratim te pazi;
Vjerna muža grli žena vjerna;
Dar ti djelom plemenita pjesma;
Gvožđa l' trebaš? Ture ti ga nosi:
Eto svega što ti srce prosi!

Al nadasve što krš ovu kiti,
Krst je časni što se nad njom vîsi.
On je što vè u nevolji jâči;
On milostiv što vè nebom štiti.

Ah, da vide svijeta puci ostali
Iz nizina, otkud vida neima,
Krst ov' slavni, nepobijeden igda,
Vrh Lovčena što se k nebu diže;
Pak da znadu kako neman turska,
Grdnijem ždrijelom progutat ga radeć,
O te krši zub svoj zaman krši:
Ne bi tromer prekrstili ruke,
Dok vi za krst podnosite muke,
Nit bi zato barbarim ve zvali,
Što vi mroste dok su oni spali!

Za krst časni spravni ste mrijeti.
Za nj se i sad mrijet podigoste,
Srdžbe božje hrabri osvetnici;
Al tko Bogu vjerno služiti grede,
Čistijem srcem služiti mu valja,
Čistom dušom vršit onom treba
Koji vrši Bog što sudi s neba.

Il vâs tkogod uvrijedio brata;
Il nejaku dragi protivniku
Život dignuv ogriješio dušu;
Ili pûtnu zatvorio vrata;
Il dô vjeru, a krenuo njome;
Ili gladnu uskratio hranu;
Il ranjenu ne zavio ranu;
Sve je grijeh, sve su djela prika:
Bez kajanja neima oprosnika.

Kajite se, dok imade dana,
Dok je doba, djeco, kajite se;
Kajite se, dok nije pozvana
Duša k onom koji nebom tresse;
Kajite se, jer zemaljskog stana
Tijek izmiče bjeguč, kajite se;
Kajite se, jerbo zora rana
Nać će mnogog kud zavazda gre se.
Kajite se...“

- a) Koja je tema svećenikovog javnog govora? _____

- b) Kakav je ton govora? Svoj odgovor potkrijepite citatima! _____

- c) Kakav je izbor njegovih riječi? _____

- d) Kojim stilom govori? _____

- 3.** U romanu Ante Kovačića *U registraturi* Ivica Kičmanović govori posmrtni govor (nekrolog) na sprovodu svojega malog susjeda Perice. Donosimo dio govora kojem nedostaje završetak. Završite ga pišući odgovarajućim tonom i izborom riječi!

Dragi naš Perice!

Došli smo da ti kažemo zbogom, da se oprostimo shvaćajući da te više nikada vidjeti nećemo, doli u našim sjećanjima, a ona su tako bogato ispunjena tvojim likom.

I svake godine kad se proljetno sunce ponovo nagne nad oranicama, doći ćeš nam onakav kakav si uvijek bio: smiren, blag i nježan. Pričat ćeš sa svojim tihim, neobičnim pričama o anđelima na tim velikim ovalnim pašnjacima neba kako te nose, kako lebdiš iznad tih tužnih, siromašnih brežuljaka.

2. Ispišite bibliografske podatke pet svojih udžbenika ili omiljenih knjiga te dvaju članaka koje ste u posljednje vrijeme čitali u časopisu ili na internetu!

2. Pročitajte sljedeću molbu i otkrijte kojim formalnim zahtjevima i pravopisnim normama ne odgovara!

MOLBA ZA POSAO

Poštveni.

Javljam se povodom Vašeg oglasa u Studentskom servisu za posao čistačice.

Marljiva sam, visoko motivirana i odgovorna djelatnica sa kvalitetnim vještinama za ponuđeno radno mjesto. Spremna sam uložiti trud i svoj entuzijazam kako bi stekla sve dodatne vještine za učinkovito obavljanje poslova vezanih za dano radno mjesto.

Ukoliko budete imali potrebu za radnicom mog profila, molim Vas da me svakako kontaktirate, nadam se da ćete mi pružiti priliku kako bi Vam pokazala svoje radne sposobnosti.

S poštovanjem.

Petra Kovačević

a) Formalne pogreške: _____

b) Pravopisne pogreške: _____

Zapisnik

1. Popunite sljedeći obrazac zapisnika vođenog na sjednici Školskog vijeća vaše škole!
Potražite pomoć od svojih profesora!

ŠKOLA:

KLASA:

URBROJ:

ZAPISNIK SA SJEDNICE _____

Datum održavanja sjednice:

Vrijeme početka sjednice:

Mjesto održavanja sjednice:

Na sjednici su nazočni:

Sa sjednice su opravdano odsutni:

Sa sjednice su neopravdano odsutni:

Popis osoba koji nisu članovi, a nazoče sjednici:

Predsjedatelj sjednice:

Zapisničar:

Utvrđivanje kvoruma:

Dnevni red sjednice:

- 1.
- 2.
- 3.

Tijek sjednice po točkama dnevnog reda:

Ad 1.

REZULTAT GLASOVANJA:

ZAKLJUČAK:

Ad 2.

REZULTAT GLASOVANJA:

ZAKLJUČAK:

Vrijeme završetka sjednice:

Potpis predsjedatelja sjednice

Potpis zapisničara sjednice

- 2.** Objasnite u čemu je razlika između potpunog i skraćenog zapisnika!

- 3.** Proučite sljedeći skraćeni zapisnik Školskog odbora i utvrdite odgovara li svim formalnim kriterijima skraćenog zapisnika!

SKRAĆENI ZAPISNIK sa 19. sjednice Školskog odbora

Sjednica je održana u petak, 22. prosinca 2017. godine s početkom u 15.30 sati.

AD 1. Usvojen je zapisnik sa 18. sjednice Školskog odbora.

AD 2. Školski odbor jednoglasno je donio odluku o usvajanju financijskog plana – plana prihoda i rashoda za 2018. godinu.

AD 3. Školski odbor jednoglasno je donio odluku o davanju prethodne saglasnosti za zasnivanje radnog odnosa s V. R. na radnom mjestu nastavnice matematike i informatike na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne djelatnice na rad, a najduže do 5 mjeseci.

AD 4. Nije bilo rasprave.

Sjednica je završena u 16:00 sati.

Priopćenje

1. Pročitajte sljedeće priopćenje i odgovorite na pitanja!

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POMORSTVA, PROMETA I INFRASTRUKTURE
UPRAVA POMORSKE I UNUTARNJE PLOVIDBE, BRODARSTVA,
LUKA I POMORSKOG DOBRA
Lučka kapetanija Slavonski Brod
Slavonski Brod, Šetalište braće Radić 20b
Tel: (036) 557-766, Fax: (036) 558-529
Klasa: 356-31/23-12/64
Ur. broj: 641-14-22-13-24/64
Slavonski Brod 06.06.2012.g.

PRIOPĆENJE BRODARSTVU br. 35/2012 – REŽIM PLOVIDBE POKRAJ UREĐENOG KUPALIŠTA ŠTRAND –

Obavještavaju se zapovjednici brodova i sastava, broderska poduzeća i nadležna tijela sigurnosti unutarnje plovidbe, voditelji čamaca i ostali učesnici u plovidbi i aktivnostima na r. Savi da je kupalište ŠTRAND kod Slavanskog Broda (od rkm 366+300 do rkm 366+900 rijeke Save) uređeno za kupanje do 15.09.2012.g., na sljedeći način:

- Lijeva ivica plovnog puta obilježena je s dva zelena plovka
- Akvatorij kupališta ograđen je plutajućom branom
- Na uzvodnoj i nizvodnoj granici kupališta, postavljene su oznake ZABRANE STVARANJA VALOVA (oznaka A.9. iz Pravilnika o plovidbi na unutarnjim vodama NN 249/09).

Zapovjednici plovila dužni su pridržavati se sljedećih mjera:

1. Ploviti pored uređenog kupališta ŠTRAND na r. Savi sa smanjenom brzinom vodeći računa o kupačima, plovcima i oznakama, a kupačima se zabranjuje korištenje postavljenih oznaka za vezivanje plovila, pridržavanje pri kupanju itd.
2. Plovila koja imaju uređaje za davanje zvučnog signala dužna su isti opetovano ponavljati kraj kupališta radi skretanja pozornosti kupačima na svoju plovidbu.

O svakom izvanrednom događaju ili opažanju zapovjednici brodova i voditelji čamaca dužni su izvijestiti Lučku kapetaniju na gore navedeni telefon i fax odnosno izvan radnog vremena na telefon dežurnog djelatnika Lučke kapetanije.

Za nepridržavanje uvjeta izrečenih u ovom Priopćenju Lučka kapetanija će protiv odgovornih poduzeti odgovarajuće zakonske mjere.

S poštovanjem!

Lučki kapetan:
Tomislav kap. Horvat

- a) Tko je izdao ovo izvješće? _____

- b) Je li ono namijenjeno široj javnosti? _____

- c) Kojem tipu izvješća pripada s obzirom na medije? _____

- d) O čemu se priopćuje u njemu? _____

2. Proučite sljedeće priopćenje! Odgovara li ono na formalne zahtjeve priopćenja?

PREDMET: Obavijest o isporuci vode

Obavještavaju se građani grada Valpova, kao i prigradskih naselja te općine Petrijevci da će zbog godišnjeg remonta energetske postrojenja tvrtke Metalpack Valpovo d.o.o. doći do prekida opskrbe vodom.

Vode neće biti u periodu:

05.06.2015.god. od 15:00 do 19:00 sati.

Zbog obustave električne energije u krugu tvrtke Metalpack-a Valpovo d.o.o. dana 09.06.2015. godine, pogon za proizvodnju pitke vode radit će preko agregata pa su mogući kraći prekidi u vodoopskrbi. Stoga molimo građanstvo za razumijevanje ukoliko dođe do kraćih prekida opskrbe vodom.

Zbog radova na taložniku fokolatoru ne preporuča se upotreba vode za piće u razdoblju:

02.06.2015.godine do 12.06.2015.godine.

Hidroval d.o.o. Valpovo

U Valpovu, 26.05.2015.godine

Hidroval d.o.o.
za vodne usluge
Radnička 2/B
31550 Valpovo

Komunikacijski tekstovi

1. Napišite rođendansku čestitku svojoj baki koja živi daleko od vas!

2. Studirat ćete izvan svojega mjesta stanovanja, a u drugom gradu trebat ćete tražiti podstanarstvo. Napišite tekst oglasa pomoću kojega tražite stan (a možda i sustanara)!

3. Koje osobine dobrih reklama dolaze do izražaja u sljedećim primjerima?

**Sve što Vama triba,
 jeste svježa riba!**

**Ribarnica s najdužom
 tradicijom na Jadranu!
 U svako doba dana svježa
 riba i plodovi mora!**

Ribarnica IGLICA
 potražite nas pokraj tržnice Rotonda

4. Pročitajte sljedeći tekst jedne stare reklame.

- Usporedite ga s tekstovima suvremenih reklama! Kakve razlike možete uočiti?
- Potražite na internetu što više podataka o proizvodu iz ove reklame (odakle potječe naziv, neke druge reklame za ovaj proizvod, jesu li postojali i drugi proizvodi iste tvrtke i sl.)!

PET SINOVA...

KAO PET JABLANOVA!

I ga odjeći vidi: se da su braća.
**ALI SVU NJHOVU ODJECU I RUBLJE
 NJIMA ŠIVA NJHOVA MATI-SAMA
 NA IZVESHOM BAGAT ŠIVACEM STROJU.**

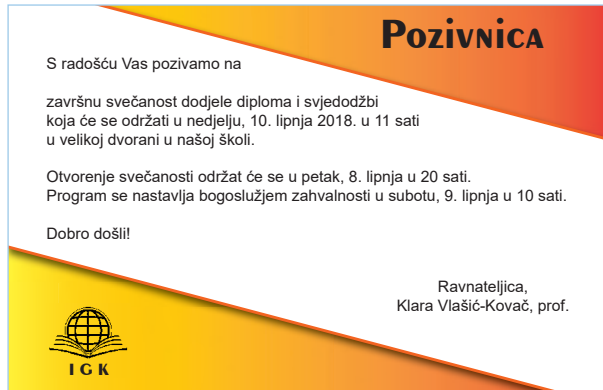
Mati je sretna
 jer su joj djeca lijepo odjevena.
 Sinovi su zadovoljni, jer im mati
 šiva onako kako oni kažu.
 Otac sretan i zadovoljan, jer ga
 odjevanje sinova dva puta manje stoji.

BAGAT
 ŠIVACI STROJEVI

5. Sastavite oglas o davanju instrukcija iz hrvatskog jezika mlađim učenicima! Vaš oglas ne smije imati više od deset riječi.

6. Napišite neku duhovitu reklamu za zubnu pastu. Pri sastavljanju teksta reklame služite se jezičnom višeznačnošću, rimama ili homonimijom!

7. Pročitajte sljedeću pozivnicu i utvrdite sadrži li sve bitne informacije potrebne za pozivnicu!

8. U današnje se vrijeme sve češće izrađuju ovakve pozivnice za vjenčanje. Isti sadržaj preoblikujte u potpune rečenice i sastavite tradicionalnu pozivnicu!

9. Navedite bitne odrednice vijesti!

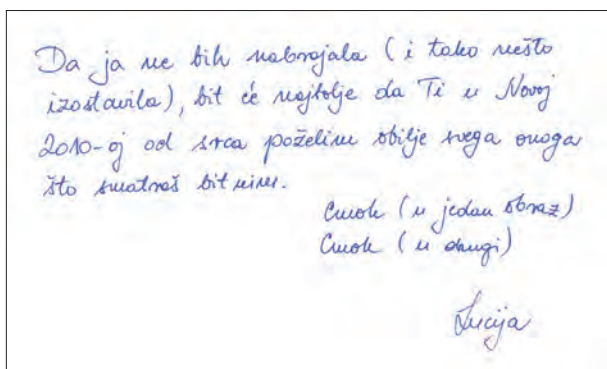
10. Napišite tekst za pozivnicu maturalnih vrpca u svojoj školi!

11. Sljedeće čestitke razvrstajte u privatne i službene!

*Neka Ti nadolazeći blagdani donesu radost i veselje,
a Nova 2019. godina zdravlje, sreću i uspjeh.*

obitelj Horvat

čestitke namijenjene privatnom priopćavanju	čestitke namijenjene javnom priopćavanju

12. Popunite sljedeću pozivnicu!

13. Pročitajte sljedeću pozivnicu i odgovorite na pitanja!

Dragi prijatelji,
mi slavimo 20. rođendan
započet ćemo s rođendanskim slavljem u svibnju,
a završiti velikom svečanošću u prosincu 2011.

za početak, čast nam je pozvati Vas na
Dane otvorenih vrata „SRCA“
od 4. do 6. svibnja.
Očekujemo Vas s veseljem!

Dani otvorenih vrata „SRCA“

srijeda, 04.05. u 19.00
Dom za starije i nemoćne osobe
➤ Recital korisnika „SRCA“
➤ Aukcija ručnih radova korisnika „SRCA“

četvrtak, 05.05. u 19.00
Muzej Mimara
➤ Humanitarni koncert za 20. rođendan „SRCA“
studentski kor Muzičke akademije
u Zagrebu pod vodstvom prof.
Matije Novaka
za klavir - Viktor Vidović

petak, 06.05. od 10.00 do 14.00
u prostoru „SRCA“
➤ 10.00 - 11.30
Pozdravni govor
Lutkarska predstava „Začarani dvorac“
dječjeg vrtića „Radost“
Recital korisnika „SRCA“
➤ 11.45 - 13.00 - kreativne radionice
➤ 13.15 - 14.00 - Irski ples

**Prikupljena sredstva namijenjena su kupnji
prve kuće Životne zajednice „SRCE“**

Tko poziva? _____

Koga poziva? _____

Zbog čega poziva? _____

Kada je pozvan? _____

Kamo je pozvan? _____

Sadrži li pozivnica još neke podatke? Koje? _____

14. Napišite čestitku svojoj starijoj sestri koja je upravo diplomirala!

15. Odstupaju li komunikacijski tekstovi (pozivnice, čestitke, zahvalnice, oglasi, reklame) od gramatičke i pravopisne norme hrvatskog jezika? Proučite sljedeće primjere i odgovorite na pitanje!

Iznajmljujem osobni auto za taxi prijevoz.

0958044449

Traži se djelatnica u galeriji Marcella.

Obavezno poznavanje engleskog jezika i završena srednja škola.

Životopis na mail: marcellaorganic@gmail.com

0959227973

Izgubljen novčanik s dokumentima. Mjesto: splitski aerodrom.

Vlasnik Tomislav Horvat.

0956464482

Moj najslađi zalogaj.

Izvor života i zdravlja.

Važno je s kim bankarite.

SADRŽAJ

PONOVIMO ZNANJE	3
Promjenjive vrste riječi	3
Imenice	4
Pridjevi	8
Zamjenice	10
Brojevi	13
Glagoli	15
Nepromjenjive vrste riječi	18
Prilozi	18
Prijedlozi	19
Čestice	20
Veznici	21
Uzvici (usklici)	22
SINTAKSA	24
Uvod u sintaksu	24
Sintagma	25
Gramatičke veze među sastavnicama sintagmi	25
Vrste sintagmi	27
Rečenica	31
Uvod u rečenicu	31
Rečenica kao jezična jedinica	32
Gramatičko ustrojstvo rečenice	35
Predikat	35
Subjekt	39
Objekt	44
Priložna oznaka	48
Atribut	55
Apozicija	61
Redoslijed riječi (rečeničnih dijelova) u rečenici	63
Analiza gramatičkog ustrojstva rečenice (<i>Vježbanje</i>)	65
Rečenice po gramatičkom ustrojstvu	66
Rečenice po sastavu	66
Nezavisno složene rečenice	69
Rečenični niz	73
Zavisno složene rečenice	75
Predikatna rečenica	77
Subjektna rečenica	77
Objektna rečenica	79
Priložna ili adverbna rečenica	80

Vrste priložnih rečenica	80
Mjesna rečenica	80
Vremenska rečenica	82
Načinska rečenica	84
Poredbena rečenica	85
Uzročna rečenica	86
Namjerna rečenica	87
Posljedična rečenica	88
Pogodbena rečenica	89
Dopusna rečenica	91
Atributna rečenica	92
Pisanje zareza u složenim rečenicama	95
Ponovimo zavisno složene rečenice	97
Mnogostruko složena rečenica	99
Sročnost	100
Konektori i modifikatori	102
Interpunkcijski znakovi	104
Ponovimo rečenice!	106
POVIJEST JEZIKA	109
Hrvatski jezik u 19. Stoljeću	109
Hrvatski jezik za vrijeme Hrvatskog narodnog preporoda	109
Djelovanje filoloških škola u 19. Stoljeću	110
JEZIČNO IZRAŽAVANJE	112
Dokazivanje	112
Esej	116
Recenzija	118
Javni govor	121
Referat	124
Molba	126
Zapisnik	129
Priopćenje	131
Komunikacijski tekstovi	134